

Upravništvo Ljubljana, Pucnijska ulica 3.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Iskrata: Ljubljana, Pucnijska ulica 3.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Podružnica: Novo mesto, Ljubljanska cesta 42
Izključni zastopnik za oglaševanje v Italiji in
inozemstvu: P. S. A., MILANO

Račun: Ljubljanske poštne priporočnice pri pošto-
skovnem zavodu št. 17.749 za ostale kraje
izdati: Servis Cont. Corr. Post. No. 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina mesečno L. 18.-
za inozemstvo vključno s ponedeljskim iz-
stoma L. 36.50

Uredništvo:
Ljubljana, Pucnijska ulica št. 3. - Telefon
31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo.

Sowjets bei Kirovograd blutig abgewiesen

Voller Abwehrerfolg südwestlich Shlobin — Verstärkte Feindan-
griffe bei Nowel abgeschlagen — Abgewehrte Britenangriffe
in Italien

Aus dem Führerhauptquartier, 15. Dez. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Im Abschnitt von Kirovograd wurden die auf breiter Front vorgetragenen An-
griffe der Sowjets blutig abgewiesen. Deutsche Panzerverbände, von der Luft-
waffe wirkungsvoll unterstützt, gingen zu Gegenangriffen über, brachen den Wider-
stand des Feindes und warfen diesen aus
einigen Einbruchsstellen. Dabei wurde ein
vorübergehend verlorengegangener wichti-
ger Ort nördlich Kirovograd zurückge-
rückt.

geworfen. Die Sowjets erlitten in diesem
Abschnitt besonders schwere Verluste.
Vierzig Panzer wurden abgeschossen.
Südlich Nowel verstärkte der Feind sei-
nen Druck nach Heranführung neuer
Kräfte wesentlich. Auch hier wurden die
Angriffe in harten Kämpfen abgeschla-
gen, einige örtliche Einbrüche abgelenkt.
In Süditalien griff der Feind gestern an
der Adriatischen Küste auf schmaler
Front erneut an. Die Angriffe der Briten
erzielten trotz starker Artillerie- und Flie-
gerunterstützung nur an einigen Stellen
geringen Geländegewinn, brachen aber
sonst im Abwehrkampf oder im Nahkampf
zusammen. Die Kämpfe um die Einbruch-
stellen sind noch im Gange.

Ein Verband deutscher Kampftruppenteile
griff in der Nacht zum 14. Dezember den
feindlichen Nachschubstützpunkt Bari an
und erzielte Treffer in den Hafenanlagen.
Über dem Mittelmeerraum wurden ges-
tern sieben feindliche Flugzeuge abge-
schossen.

Im Raum nordöstlich Schitomir warfen
unsere Truppen den stärkeren Feind und
brachten ihm empfindliche Verluste bei.
Südwestlich Shlobin traten die Sowjets
mit starken Infanterie- und Panzerverbän-
den zu dem erwarteten Angriff an. In er-
bitterten Kämpfen erzielten unsere Trup-
pen einen vollen Abwehrerfolg. Vorüber-
gehend eingebrochene feindliche Kampf-
gruppen wurden im Gegenangriff zurück-

Sowjeti pri Kirovgradu krvavo zavrnjeni

Popoln obrambni uspeh jugozapadno od Zlobina — Oja-
čeni sovražni napadi pri Nevelju odbiti — Britanski
napadi v Italiji odbiti

Führerjev glavni stan, 15. dec. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

V odseku pri Kirovgradu so bili krvavo zavrnjeni na široki fronti izvedeni sovjet-
ski napadi. Nemški oklopniški oddelki, ki
jih je uspešno podpiralo letalstvo, so prešli
v protinapade, zlomili sovražnikov odpor
in ga vrgli iz nekaterih vzhodnih mest. Pri
tem je bil ponovno osvojen začasno izgub-
ljen važen kraj severno od Kirovgrada.

Severnovzhodno od Zlobina so vrge na-
še čete močnejšega sovražnika nazaj in so
mu prizadele občutne izgube.

Južnozahodno od Zlobina so pričeli mo-
čni sovjetški pehotni in oklopniški oddelki
s pričakovanim napadom. V ogorčenih bo-
jih so dosegli naše čete popoln obrambni
uspeh. Sovražnikove bojne skupine, ki so
mimogrede vdrle, so bile v protinapadu
vrzene nazaj. Sovjetske čete so v tem od-
seku utrpeli posebno težke izgube. 40
oklopnikov je bilo uničenih.

Južno od Nevelja je po dovozu novih sil
sovražnik bistveno ojačal svoj pritisk. Tudi
tukaj so bili napadi v hudih bojih odbiti,
nekateri krjevi vdrli pa so zaježeni.

V južni Italiji je večeraj sovražnik po-
novno napadel na ozki fronti ob jadranski
obali. Angliški napadi so navzile močni
topniški in letalski podpiri dosegli zgolj
na nekaterih mestih majhne osvojitve
ozemlja, sicer pa so propadli v obrambnem
ognju ali boju iz bližine. Boji za vdore so
še v teku.

Oddelki nemških bojnih letal je napadel
v noči na 14. decembra sovražnikovo oskr-
bovalno oporišče Bari in dosegel zadetke
na pristaniških napravah.

Nad Sredozemjem je bilo večeraj sestre-
lenih 7 sovražniških letal.

Visoko odlikovanje

Führerjev glavni stan, 15. dec. DNB. Führer je podelil Adalbertu Schulzu, po-
kovniku in poveljniku oklopniškega polka
kot 9. vojaku nemške vojske hrastov list
z meči in briljanti k viteškemu križu Ze-
leznega križa.

Polkovnik Schulz je bil rjen 1. 1903. v
Berlenu. Od 1. 1928 dalje je služil pri po-
licijski, 1. 1935 pa je bil sprejet kot poroč-

nik v oddelke oklopniških lovcev nemške
vojske. Od januarja letošnjega leta pove-
ljuje svojemu oklopniškemu polku, ki spa-
da v sedmo oklopno divizijo, katere po-
veljnik je generalni major von Mantou-
fel. Ta divizija je bila že trikrat pohvalje-
na v nemškem vojnem poročilu in vedno
je bil poleg njenega poveljnika tudi po-
kovnik Schulz bistveno udeležen pri nje-
nih uspehih.

Po sovražnem vdoru v nemško obrambo-
no črto ob Dnjepru severno od Kijeva, gre
predvsem posegu polkovnika Schulza za-
hvala, da je bil preprečen prodor sovjet-
ske ofenzivne armade. Z žilavo obrambo
in s številnimi protisunkji je vedno znova
zadržal sovražne napadalne kline, jih
oslabil in jih večkrat razbil. Zato ima
mnogo zaslug, da se je razbila boljševi-
ška ofenziva pri Kijevu ter da je prišlo
nemško vodstvo v možnost, da sovražni-
ku s protinapadom iztrga bistvene odseke
pridobljenega ozemlja. V tej protiofenzivi
je polkovnik Schulz neke noči na lastno
post izvedel zanosen napad na cesto Ki-
jev — Zhitomir, najvažnejšo oskrbovalno
zvezo sovražnika in je na ta način popol-
noma zavril njegovo oskrbo. V dveh dru-
gih dneh je zopet s 4 lastnimi oklopniki
uničil 26 težkih in najtežjih sovražni-
ških oklopnih voz.

Polkovnik Schulz je bil štirikrat ranjen.
V dolgih letih svojega vojaškega življenja
se je razvil v sijajnega oklopniškega po-
veljnika, ki stoji vedno na čelu svojega
oddelka in ki s svojim neposrednim pose-
gom in s svojo osebnostjo odločilno vpliva
na vse vojevanje. Dosedanja odlikovanja
od viteškega križa do hrastovih listov
z meči so bila sedaj kronana s tem naj-
višjim nemškim odlikovanjem.

Führerjev glavni stan, 14. dec. DNB. Dne 8. decembra je Führer podelil hrasto-
ve liste k viteškemu križu Zeleznega križa
rumunskemu generalnemu majorju
Corneliu Teodorinju, pod čigar povelj-
stvom so oddelki 6. rumunske konjeniške
divizije s podporo nemških težkega oro-
žja in nemških rumunskih hrastovih li-
stov razbili sovjetsko mostišče južno od
Kerča.

K Edenovemu govoru v spodnji zbornici

Dolga je pot angleških imperijalistov

Berlin, 15. dec. DNB. Diplomatski dopisnik
DNBja dr. Siegfried Horn naziva večerajšnji
Edenov govor v spodnji zbornici »dokv mo-
poročilo v reporterskem slogu«. Horn piše: Kaj
bistveno novega nam tudi to blagovestno po-
ročilo ni povedalo. Eden se je držal okvira
uradnih izjav o konferencah, ki jih pripravi
svetovno zasedanje prihodnje leta. Eden ima to-
zadovoljno prav, saj dejansko v Moskvi, Kairu
in Teheranu niso odločili o usodi Evrope ali
vzhodne Azije, ker so za to pristojne druge
sile, na primer Zvezo Velike Britanije kot
sodelavce ali celo glavne činitelje na
teh področjih. To, kar se je pričelo v Moskvi,
se je nadaljevalo in končalo v Teheranu, kakor
Eden sam priznava. Formula o sodelovanju,
ki jo tako glavi, se glasi: Britanske posušanje
pred sovjetski in ameriški željami na eni
strani in pred ameriški željami na drugi stran-
i. Edenova izjava o tem: Jugoslavija in
Grčija, še boji pa njegov molk o s. sovjetsko-
čehoslovaško ustvarjenem položaju v srednji
Evropi kaže, da je bila Evropa, ki ji posreča
Eden nekaj lirčenih poslovin, pozdrav, od An-
glice že odprana. Zato je logično, da ni bilo
nikakega govora o Franciji kot bodoči velisili,
temveč le še o narodih, ki se bo verjetno opo-
mogel od težkih udarcev zadnjih let. Vse to
potrjuje senzacionalno izjavo južnoafriškega
ministra za zunanje zadeve, ki jo je hotel Atlee
zaman nekoliko omiliti. Glede simpatij Anglije
s trpečo Francijo, naj opozorimo le na nepre-
stane britanske teroristične napade na francoska
mesta in na njihovo prebivalstvo, pač pa mo-
ramo soglašati z Edenovim opozorilom, ki sva-
ri pred lahkovernim optimizmom pri presoji
položaja. Nikdar nismo namreč dvomili, da bo
treba pozkuse napada na evropsko ali vzhod-

noazijsko trdnjavo plačati s tako velikimi člo-
veki in tvari, ki so sedaj boji na nekaterih
zunanjih urdbah prava otroška igra v praksi
s tem, kar bo pršlo. Na Edenov zvezo
vzhodno Azijo z vsemi sredstvi in za vsako
ceno spraviti ob tla, pa pravimo samo: »It's a
long way to Tipperary.« (»Dolga je pot v T-
perary«)

Eden o bojih v Italiji

Amsterdam, 13. dec. DNB. Zunanji mini-
ster Eden je dejal v svojem večerajšnjem go-
voru o bojih v Italiji, da mora priznati, da na-
predovanje zavezniških armad v tretjem in
četrtim mesecu vojnega pohoda »res ni nare-
dilo take pozornosti zbujajoče poti« kakor v
prvih dveh mesecih. Eden je to razlagal s tem,
da je bilo sedaj doseženo na ožje mesto ita-
lijanskega polotoka, in sicer tam, kjer se Ape-
ninski razcepi skoraj od obale do obale. Kjer
ni gora, stopajo na njihovo mesto narasle reke.
Nemci pa znajo vse te prednosti preneto do-
bro izkoristiti.

Eden o angleških izgubah v Italiji

Amsterdam, 14. dec. DNB. Kakor javlja
angleška poročevalska služba, je Eden objavil
danes v spodnji zbornici angleške in ameri-
ke izgube v bojih v Italiji. Po Edenovih podatkih
so izgubili Angličani od dneva izkrcanja do 23.
novembra 3212 padlih, 9709 ranjenih in 3153
pogreanih skupno torej 16.074 mož. V istem
času pa znašajo izgube Američanov 1603 pad-
lih, 6361 ranjenih in 2685 pogreanih, skupno
torej 10.649 mož.

Angleški tisk o Churchillju nekdanj in sedaj

Zeneva, 15. dec. DNB. Pod naslovom
»Kaj Churchill resnično misli o S. vjet h-
pr« in angliški tisk »New Leader« za-
nimiv članek v katerem pravi med dru-
gim, da ni noben politik tako čisto menjal
političnega konja kakor Churchill. Ki dela
politiko z gotovim smotnim cilnim pre-
udarom. Obdarjen je namreč z darom
»praznega govorenja« in lahko enako go-
voril o »velikem bojevniku Stalinu« kakor
o »shedenem brezsrčnem komun-
izmu«. List vprašuje, kako dolgo bo Churchill
še govoril boljševikom prijazno. Bili
so namreč časi, v katerih ni bil zaradi an-
gliške stiske primoran, da skrivno svoje
resnično prepričanje, in ko je govoril o
»slabih in podlih moskovskih morilcih«.
Se 1. 1941 je popolnoma nedvoumno uroto-
vil: »Nihče ni bil vztrajnejši nasprotnik
komunizma v zadnjih 25 letih, kakor jaz.
Nikdar ne bom zamikal niti ene besede, ki
sem jo takrat govoril.« »New Leader«
vprašuje, katerih besed se Churchill resni-
čno drži. V nekem londonskem govoru iz
1919 izjavil: »Izmed vseh strahovlad v zgo-
dovini je boljševiška najhujša, najbolj uni-
čujoča in najbolj ponžujoča. Zato je zgolj
prevar« in laž če trdimo, da ni mnogo hu-
dobnejša kakor nemški militarizem.« Ne-
kaj mesecev kasneje je nazval boljševike
»podlo kombinacijo kriminalnosti in ropar-
skega instinkta«, in po nekaj letih je od-
govoril »Rusija je zstrupljena, okužena
polna revščine, njene oborožene horde ne
bi hotele le vse uničiti z bajoneti in s to-
povi, temveč bi spustile na človeštvo tudi
ro'e legarjevih bacilov, da bi ga umorile
ter bi mu obesile politična načela, ki bi

uničila zdravje in duše celih narodov.«
Churchill svojih nazorov ni menjal do kon-
ca januarja leta 1940 ter je še takrat go-
voril o »vražji nesposobnosti rdeče ar-
made in rdečega letalstva«. Menil je, da vsi
lahko spozna, kako razkrajja komunizem
narodovo dušo, kako narod v miru poni-
žuje in ga dela l'nega in kako ga p'diva-
ja ter kako gnusnega in nemogočega ga
naredi med vojno.« Lahko smatramo na-
daljeje »New Leader«, da Churchill ne bo
ničes r preklinal, niti ne bo spremenil svo-
je junija 1. 1926 izrečene želje: »Hotel bi
še doživeti dan, v katerem bo nadvalada
v Rusiji kultivirana vlada, ali pa b' mo
končali s sedanjem hin'vščino ter ne bomo
več vzdrževali prijateljskih odnosov z ljud-
mi, ki ne mislijo na nič drugega, kakor na
naš padec«. Med leti 1918 in 1940 je Churchill,
kakor pripominja »New Leader«, sto-
ril vse, kar je bilo v njegovi moči, da bi
povzročil vojno med Anglijo in Sovjetsko
zvezo. V dobi angleškega intervencionizma
nosil glavno odgovornost za izdatke 100
milijonov funtov Sterlingov za podporo
proti-revolucionarjem. Do 1. 1940 je stano-
miniral angleško-sovjetskoruski sporazum
in je bil tega leta brez dvoma za vojaški
napad na Sovjetsko Rusijo. Churchill je
pač tipičen zastopnik čnega razreda, ki je
sprožil proti Sovjetski Rusiji in proti ko-
munizmu tako kampanjo, da je »Goebbels
ni nikoli prekosil«. Moramo se le čuditi, ka-
ko slab je človeški spomin. Ali pa vse to
sploh smemo pozabiti, če imamo vrhu te-
ga še Churchillovo zagotovilo, da ne o-
ničesar preklinal? vprašuje ob koncu an-
gliški list.

Zapoved trenutka

Sedanja položaja zahteva od našega na-
roda strnitost vseh treznih in poštenih ljudi
v enotno bojno črto proti komunizmu, ki
se je zarotil, da pahne Slovence v pogubo.
Sprito tega spoznanja je treba, da opusti-
mo vse, kar nas je kdajkoli ločilo, da pod-
redimo vse svoje nazore politične in sve-
tovnonazorskega značaja ter vse svoje
osebne ali skupinske interese zapovedi tre-
nutka, ki nam neizprosno nalaga najo-
lejši boj proti komunizmu, boja za rešitev
in ohranitev slovenskega naroda.

Združiti moramo vse tvorne sile našega
ljudstva, prepoiti moramo njegove vrste s
spoznanjem, da gre to pot doslovno za o-
stoj in za golo življenje nas vseh, ter pre-
kaliti voljo za odpor v smislu domobran-
skega gesla: Narod naš umreti neče! Tem-
na zakotja so izbruhla podile zločince, ki
z naslodo more in požigajo ter širijo ne-
popisno nesrečo po naši državi. Proti tem
podivjancem mora strnjeno vstati vsa do-
moljubna javnost ter z vsemi sredstvi za-
vreti njih pogubno gonjo.

Potrpežljivost, neodločnost ali celo brez-
bržnost so opogumila velike dele pre-
bivalstva tega našega največjega sovra-
nika, stopnjevale njegov bes do viška in
mu dajale potuho, da se je razmahnil. Da
popravimo zamuje, se moramo takoj s
podvojeno silo lotiti dela, brez oklevanja
sprejeti vsiljeno nam borbo ter odločno sto-
piti na branik narodovih življenjskih in-
teresov.

Zapoved trenutka se glasi: Vsi na plan,
vsi na branik slovenstva, njegovih svetlin
in izročil! Vsi v boj proti komunizmu!

Nemška volja do borbe nezlomljena

Zeneva, 14. dec. DNB. »Daily Express« pri-
haja v primerjanju prve svetovne vojne s se-
dajšnjo do značilnih zaključkov. List piše, da
angleški material ljudi pri izmiki, ki jo zave-
ma vojna, se daleč ne zadošča. Vojska je ved-
no bolj razdeljena med Daljnim vzhodom in
Evropo. Če si ogledamo nemški položaj v letu
1918, potem pridemo do ugotovitve, da tedaj
ni imelo deštvo v oborožitvenih tovarnah
kakor tud ne vodilni državni ki potrebne volje
do boja, narod sam pa je bil blizu popolnemu
izstradanju. V nasprotju s temi razmerami
pa stoji danes pretežni del nemške vojske na
vzhodu in še vedno ni bil premagan. Nemčija
je popolnoma zmorna, da priznava vse, kar
potrjuje fronta, in nemški narod danes ne
strada. Tudi n nikakih dokazov, da bi trpe-
la morala nemškega naroda. Vleče štrm letom
in pol vojne sta Führer in narod ohranila svojo
voljo do boja.

Bujna domišljija

New York, 14. dec. DNB. List »Washington
Post« piše 12. novembra v uvodni k pod na-
slavom »Časovna dolžnost ultimata«: »V
mnogih krogih vlada razočaranje, ker niso
Roosevelt, Churchill in Stalin naslovili ne-
mškemu narodu ultimata z zahtevu, da se reši
necijev in odloži oržje. Takšen diplomatski
skupni napad je bil sicer pričakovan, toda de-
jstvo, da ni bil izvršen, ne pomeni, da na te-
heranski konferenci ne b o tem debatirali
ali da se ne bi zedinili v tem pogledu. Dejstvo
je, če se hoče s takim ultimatom doseči za-
želeni učinek, da mora biti izvršen ob ugo-
dnem času. Zavezni ki prodirajo na vseh
frontah, toda zaradi vremenskih razmer in
drugih okoliščin grede le počasi naprej. Za-
vezniki so še stotine kilometrov oddaljeni od
Berlina. Tempo vojaških akcij bo sicer ver-
jetno v nekaj mesecih radikalno narasel. V
tem primeru se bo pritisk v notranjosti Reicha
hitro ojačal. Ultimati v času, ko bodo zavezni-
ki dokončno lahko podvzeli odločen sunek, bo
imel veliko večjo vrednost. Z drugimi besed-
mi: diplomatska ofenziva proti Reichu bo
verjetno tedaj najbolj učinkovita, ko bo pod-
vzeta istočasno z napadom velike izmere, ki
se pripravila, kakor je bilo že na teheranski
konferenci namignjeno.

Italijanski otroci bodo prepeljani v Rusijo?

Rim, 15. dec. DNB. Južnoitalijanski otro-
ci v starosti od 4 do 15 let, katerih starše
so angloameriške okupacijske oblasti po-
zvale na čelo in prepeljale v Anglijo, Ka-
nado, v Zedinjene države in na Aljasko, naj
bi bili sedaj na predlog zastopnika Sov-
jetske zveze v tako zvan italijanski komi-
siji poslani v Sovjetsko zvezo.

S tem grozotnim načrtom p'navljajo
boljševiki, kakor pripominja nemški radio,
njihovo že v španski državljanski vojni
uporabljeno metodo le v mnogo širšem ob-
segu. Enako kakor svoj čas nesrečni špan-
ski otroci, naj bi sedaj šli otroci italijan-
skih delavcev v Sovjetsko zvezo kjer bi
bili v tamk šnjih zav'dnih vzgojeni v ko-
munist čnem duhu ter bi se na ta način si-
stematsko o'čujili svojim staršem, domo-
vini in veri. R'uski radio protestira z naj-
ostrejšimi besedami proti temu reveren-
tnemu barbarstvu pri katerem so sokr'vi
tudi Angloameričani.

V Abesiniji se Britanci pod ameriškim nadzorstvom

Antakya, 13. dec. DNB. Iz nekere po-
ročila lista »Palestina Post« iz Addis Abe-
be je razvidno, da nista v posameznih mi-
nistrstvih abesinske vlade le po dva bri-
tanska, temveč tudi dva ameriška »ve-
tovlca« ki gledajo svojima britanskima
tovarišema na prste. Tako Britanci ne
morejo brez ameriškega nadzorstva ničesar
stiriti.

Rim, 14. dec. DNB. R'uska poročeval-
ska agencija »Correspondenza« javlja,
da je Neguš popolnoma resno sporočil v
Ankaro da se hoče deti na koncu vojne
zavezo kronati na Kavkolu v Rimu. To
fantastično zahtevu utemeljuje abesinski
suzetniški gospodar da hoče na ta način
biti o'črtovan za vso škodo ki jo je do-
živel za italijansko zasedbo svoje dežele.

Stalinov najpovejši gledališki ular

Namen »pogodbe« z Benešem

Stockholm, DNB. Moskovski radio in Reu-
ter objavljata sedaj besedilo pogodbe, ki sta
jo sklenila Stalin in Beneš. Pogodba ima šest
členov, v katerih je zelo mnogo govora o »pri-
jateljstvu« in »povojnem sodelovanju«. V čle-
nu 4 karakterizirajo to »priateljsko sodele-
vanje« tako, da jamčejo »načelo obojestrane-
ga spoštovanja neodvisnosti in suverenosti dru-
gih« in »neomejavanja v notranje zadeve
druge države«. Ta člen je posebno zato zna-
čilen, ker odgovarja členu 5 nove dbe, ki jo
je svetovna skupnost sklenila s Sovjetsko Ru-
sijo, z baltskimi državami, ki so tudi Stalin ni držal
teh svedenih obljub, tako, se tudi gotovo ne
bo čutil vezanega na zagotovila dana v tem
členu Benču.

Stalinov pogodbena je že označena s pravkar
označenim členom Beneš je se torej zagal
kot valvili, ki ni bil upoštevan večje tedaj
kadar bi potrebnost prvotni b dbe na lma-
niz. Pogodba naj priporoka sovjetsko vade
kot ljalno sodelovanje in zašre resnične
boljševike narite glede Evrope.

Beneš je že sanjal, da bi utri Stalinu kot
proti not v Eripi. Ko je bil še v češkoslova-
ki republikani ministri, je vse podvzel, da
bi se pridružil kromelskemu diktatorju, bo še-
vitem s svoje strani pa si je izbral Češkoslo-
vaki za letalsko matino ladjo, pri zaklezo-
vanju Evrope, Slovaki in češki narod na hitro
brez skrbi gledata na »sne emigrantskega po-
glavarja Beneša in temne namere Stalinu, ker
sta v varstvu nemške vojske, ki bo skrbela
da Stalinovi in Benešovi načrti ne bodo prikusa
čiz mese pobožnih želja.

Beneš kot boljševiški orožje
Bratislava, 14. dec. DNB. Tisk se danes peča
z moskovskim »sklepom pogodbe«, ki ga ozna-
čuje kot pravo »beralno maršketično mha-
cijov« v živni vojni proti Evropi. Da so danes
emigrant pripravljeni na sleherni samostno
delo, če jim tudi zgolj najmanjšo upanje,
da bodo ponovno meli kak vlogo, je popolnoma
jasno, pripominja list »Gardista« in nalajuje,
da ne bo s tem politiki, ki so že odprali svojo
vlogo in h katerim seveda tudi Beneš, zgrajena
nova Evropa. Le-t danes samo pomajno
ustvarjati zmedo in boljševizacijo celne, Za-

Po daljšem oklevanju so se v Moskvi le
odločili, da so proglasili tolovajsko pod-
jetje Tita-Broza kot svojo stvar, kar je
bilo v ostalem že vsakomur dovolj jasno.
Da tembolj utrdijo svojo zvezo in dajo
razbojniškemu pokretu značaj in ugled
zaveznike borbe, pošiljajo sovjeti zdaj
posebno vojaško misijo, ne glede na to,
kaj bo dejala k temu begunska vlada kra-
ja Petra. To je pač načrt velikih zavez-
nikov, da ravnoja z manjšimi kakor se
jim zljub in da se ne drže niti najosno-
vnejših pravil mednarodnega občejanja med
državami.

»Maršal« Tito je posled izrazil zastop-
nik boljševizma v tem delu Evrope, oprem-
ljen z uradnim pristankom in priznanjem
iz Krenlja. To dejstvo bo odprlo ob mar-
škomu, ki si je doslej delal napačne
utvare.

Japonski mornariški minister o položaju

Vojna prehaja v Aziji in Evropi v odločilno stanje

Tokio, 13. dec. (Vzhodnoazijska služba
DNB.) Mornariški minister admiral Šimada je
podal uredniku DNBja v Tokiju izjavo o ve-
jaških dogodkih na pacifiškem bojišču in je
ob tej priliki za obletnico vojaške zveze med
Nemčijo, Japonsko in Italijo podal zanimiv
pregled vojaškega položaja s stališča japonske
mornarice.

Admiral Šimada je podal sliko poteka in po-
mena dosedanjih bojev ter je poudaril, da je
sedaj sovražnik prisiljen operirati v območju
močnega japonskega letalstva, čigar oporišča
leže ali na samem Bougainvillu ali pa na B'i-
narekovem arhipelu. Zaradi tega so morali
Američani v nasprotju s prejšnjo taktiko po-
rabiti številna »plavalna letalska oporišča«, to-
rež nosilke letal, in so tako s pomočjo velikega
številja teh ladij skušali dobiti letalsko premo-
nad Bougainvillu. To je vzrok zakaj so se
vedno znova pojavljale v vodovju čkrog otoka
Bougainvillu zelo močni sovražniški oddelki
nosilke letal bojnih ladij prevoznih ladij
itd. Japonsko letalstvo pa je bilo na te do-
godke pripravljeno. Tu je znova pokazalo
svojo tradicionalno berbenost in je uničilo
brodovje sovražnih nosilke letal, ki je šestkrat
vedno znova trdnostno napadajo.

V nadaljnjem razgovoru je mornariški mi-
nister podal pregled velikih uspehov japonske
vojske v zadnjih tednih. Če pomislimo je de-
jal Šimada, da so ti sijajni uspehi pa večin-
posledica nastopa tordnih letal, potem mo-
ramo upravičeno trditi, da je tordno letal-
stvo popolnoma izpremenilo vodstvo modern-
mornarice.

Američki voditelji so sicer znali vedno zno-
va prikriti svojemu narodu ogromne izgube, ki
jih je držvela ameriška mornarica v boju z
Japonsko in se objavili na primer hud poraz
pri Pearl Harborju popolnoma odkrito šele
po enem letu. Enako raktiko uporabljajo Ame-
ričani tudi sedaj: glede velikih izgub v bitkah
pri Bougainvillu in pri Gilbertovem otočju.

Ko je prešel pogovor naposled na podmor-
nice, je izjavil Šimada, da je prepričan, da bo
to orožje še nadalje imelo važno vlogo pri
razbijanju sovražne blokade in topolpanju la-
dij. Zlasti nemške podmornice, je poudaril
admiral, se lahko ponašajo s sijajnimi uspehi.

Zato lahko z napetostjo pričakujemo nadalj-
nje junaške podvige podmornic. Vsekakor sem
prepričan, da bodo nemške podmornice tudi
v bodoče zelo aktivne in da bodo imele mno-
go uspehov. Na vsak način bo tudi Japonska
v podmorniški vojni najtesneje sodelovala z
Nemčijo.

Ob zaključku lahko ugotovimo, je dejal Ši-
mada, da prehaja vojna tako v vzhodni Aziji
kakor v Evropi s sedanjim novim vojnim le-
tem v odločilni stadij. Zast naši sovražniki
morajo ugotoviti, da so njihovi narodi vedno
bolj nemirni in temu primerno siti vojne. Glo-
boko sem prepričan, da bosta Japonska in
Nemčija v tesnem tovarstvu v orožju do-
segli onostransko obak zmag.

13 čungkingških divizij uničenih

Tokio, 12. dec. DNB. Kakor javlja glav-
ni stan japonske ekspedicijske vojske v
osrednji Kitajski, so japonske čete uničile
na tem področju v nekaj več kakor enim
mesecu od pričetka operacij 13 čungking-
ških kitajskih divizij in razrušile vojaške
naprave v okolici Čangtenga.

Izgube ameriških vojnih sil

Razpršena krdela

V dosedaj objavljenih člankih, sestavljenih po zanesljivih pričevanjih iz komunističnih krepiljev rešenih prisilnih mobilizirancev in ujetnikov, so bili poleg nesposobnosti in brezvestnosti komunističnih komandantov in politkomisarjev že parkrat prikazani tudi silni udarci, ki so jih komunistična krdela utrpela zaradi nemške očistevalne akcije v drugi polovici oktobra. Naj sledi o tem v naslednjem še nekaj opazovanj in ugotovitev.

Oborožene komunistične enice so bile po nemških kolonah že takoj v prvih dneh njihove očistevalne akcije razbite in razpršene. Niti en bataljon, kaj šele »brigade« nista ostala skupaj. Kakor hitro se je pokazalo, da gre zares, je večina brigadnih in tudi bataljonskih »štabov« zapustila vsamrtni teren ter prepustila svoje enice njihovim usodi. Prebili so se deloma v Gorjance, deloma v kočevske hribe. S področja med Novim mestom in Kostanjevico se je skušal del enice izmazati preko vzhodnega dela Gorjencev in Zumberka tudi na Hrsvatsko. Ali jim je to uspelo ali ne in kaka je bila njihova nadaljnja usoda, o tem niso prišle nikake vesti.

domobranci posadkami. Zlasti k domobrancem v Novem mestu se jih je javilo veliko število, prav tako onim ob ljubljanskem bloku.

Kmalu se je pokazalo, da so najbolje ukrenili oni, ki so šli k domobrancem. Ko so se komunisti zopet malo znašli in prišli do sapa, so namreč sestavili tako zvane »leteče policijske oddrede« ter jih razposlali naokrog preganjati in lovit ubežnike. Kjer so koga ujeli, so ga na mestu ustrelili. Hudo so divjali zlasti v vaseh pod Gorjanci. Ni bilo vasi, v kateri ne bi umorili po nekaj ubežnih prisilnih mobilizirancev. Posledica je bila, da se jih je še večje število začelo zatekati v Novo mesto, kjer so pristopali k domobrancem.

Slike o komunističnem porazu

Zanimivo je bilo opazovati pojave komunistične katastrofe v skrivašišu bolnikov in ranjenecv, o katerem je bilo v »Jutru« članek h že govora in ki je bilo visoko v hribih neke med Dolenjskimi Toplicami in Semičem. Z dnji dan oktobra je prišel politkomisar in zmagoslavno oznanil, da je »nemška ofenziva dosegla grozovit polom« in da se Nemci »še prebiti niso mogli skozi naše ozemlje«. Toda njegova slava je bila zelo kratka. Še istega dne so začeli prihajati begunci od različnih razbitih enic. Prvi so se pojavili železnčarji, ki so pripadali famozni »železničarski udarni brigadi«. Prišli so večinoma brez orožja. Še vsi preplašeni in zbegani so pripovedovali kako so jih nemški tanki presenčili in da je njihova brigada popolnoma razbita. Oni sami da so se komaj rešili, pustili pa so morali na mestu vse »orožje«. Polne tri dni že niso nič jedli, pa pravi o hrani in zavetja.

Za njimi so prišli begunci od »kočevske zaščitne bataljona«. Pravili so, da so bili tudi oni od Nemcev docela presenečeni in sicer neke v bližini Korvničke Morale so pustili tam ogromno skladišče. Res so že naslednji dan izvidniki ki so od daleč opazovali promet na cesti proti Toplicam, sporočili, da so videli na cesti brezkončne kolone nemških avtomobilov, natovorenih z blagom iz komunističnih skladišč.

Istega dne so pričeli prihajati tudi prvi begunci s kočevske strani. Bili so to zdravilci in bolničarji, ki so zapustili svoje ranjence in bolnišnice ter pobegnili. Bledili so brez hrane in vode po par dni. Pripovedovali so, da so komaj sami zbežali, in da jim je bilo popolnoma nemogoče vzeti s seboj še ranjence, katere so zato morali prepustiti usodi.

Pritožbe »visokih gostov«

Prišli pa so tudi zelo »visoki gošje«. Bili so to člani plenuma v OF, in mnogi mladi gosposke ki so jih njihovi očetjo partednov popeljali sprevajali iz Ljubljane na »varos«. Ti so se najbolj pritoževali. Oporočeni so bili, da so nje, take »političke« pustili brez vsake vojaške zaštite. Morali so, večinoma sami in brez vodnikov, po več dni in noči bežati po hosti brez hrane in vode. Res so bili popolnoma izčrpani. Grohali so, da se bodo že pritožili, kako se postopajo z njimi...

Letalski boji pri Marshallskih otokih

Tokio, 14. dec. (Vzhodnoazijska služba DNB.) Z nekega japonskega poročila na južnem Pacifiku javljajo, da je nad 20 sovražnih letal skušala napasti 10. decembra japonsko oporišče na Marshallskih otokih. Takojšnji obrambi japonskih lovcev je uspelo, da je v silovitih letalskih bojih zabil 5 sovražnih letal in p.e.g.a ostala letala. Le eno japonsko lovsko letalo je bilo nekoliko poškodovano. Z nekega drugega japonskega poročila na južnem Pacifiku javljajo, da so enice na Novi Gvineji nameščenega japonskega letalstva 12. decembra znova napadla sovražna letalstva. Zabeležila so dčber uspeh in številne požare na raznih vojaških napravah, na tleh so bila uničena tudi 4 sovražna letala.

Proti dinastiji Roosevelt

Stockholm, 15. decembra. DNB. Po vesti »Dally Ekspres« je znova za korak napredovala proti Rooseveltu naperjena kampanja. Teksaski senator O. Daniel je namreč zahteval sprejetje zakona, ki p.e.poveduje v Zedinjenih državah ustanovljanje dinastije. Pod tem pojmom razume namreč O. Daniel pojav, da je nekdo tako dolgo predsednik, da mu lahko potem na tem mestu slede njegovi otroci. Zato je predlagal, naj se podaljša predelnika doba od 4 na 6 let, prepove pa naj vsak šno p.daljšanje te dobe ali pa ponovna volitev.

Slaba letina v Turčiji

Ankara, 15. dec. DNB. Turški min. predsednik Saradzoglu je včeraj o priliki kongresa turškega tiska spregel v poslopju velike narodne skrušine v Ankari glavne in politične urednike turških listov. Na vrašanje o kairski konferenci je odgovoril, da se razgovori niso oddaljili od bistvenih smernic mirolnihob turške politike. Nato je govoril o vlogi tiska v Turčiji. Dejal je, da tisk lahko naredi državi velike usluge in da je zato za turški narod neobhodno potreben. Nadalje je p.e.podčrtal tudi vladne ukrepe proti solšno naraščajoči dražini. Letošnja žetev je namreč vrgla le 520.000 ton na mestu 7—800.000 ton kakor so pričakovali. Ta količina bi sicer zadostila za domačo uporabo, vendar pa je vlada pričela posvajanja z Rumunijo, ki bi se iz nje uvozila nekaj žita v Turčijo.

Boji s teroristi v Dalmaciji

Berlin, 15. dec. DNB. Včeraj je bil pri otoku Pagu s strel obalne baterije topoljen izkrovalni čoln terorističnih tolp, ki se je skušal približati. Vsi led trga so ostali čolni, ki so si enako prizadevali, da bi dosegli otok, takoj nato pobegnili.

Naročite se na romane DOBRE KNJIGE

Zimska pomoč

Iz pisarne odbora za Zimsko pomoč smo prejeli:

Prvi med odvetniki, ki je daroval za Zimsko pomoč, je bil dr. Ivan Tavčar z zneskom 5000 lir.

Prvi med uradi Sefa pokrajinske uprave, ki je poslal za Zimsko pomoč, je bil urad uslužbenecv za civilno motorizacijo z zneskom 205 lir.

Za informacije glede Zimske pomoči kličite: 47-71 (int. 44).

Prostori Zimske pomoči so v Puccinijevi ulici 9/I, levo.

Denarne prispevke pošiljajte na »Zimski pomoči« na »Pokrajinski podporni zavod — Zimska pomoč — čet. rač. 16.530«.

Obvestila Rdečega križa

Glavna pisarna in proizvodni oddelki Slov. Rdečega križa sta se preelila iz Narodnega doma v p.ostore b.vsega Banco di Roma (prej Češke industrijne banke) na vogalu Marijinega tiga in št. Peterske ceste. Stranke se sprejemajo v uradnih urah od 8—12 dopoldne. Oddelki za podpore povratnikov posluje še na »Aje na Gospodstviški cesti št. 2/II, postaja za prvo pomoč pa na glavnem kolodvoru.

Odkritja o anglosaškem barbarstvu v Italiji

Milan, 14. dec. DNB. Badoglijev radio je objavil naslednji razglas:

»Odkodna na se bo plačevala samo za rope, izvršene po 8. septembra, kajti prej je bila Italija »sovražna država«. Za smrtno primere in telesne poškodbe, ki so nastali v zvezi s plenitvami, ne bo dana nikakršna odškodnina, ker se predvideva, da je v teh primerih civilno prebivalstvo nudilo odpor.«

Ta razglas, ki je bil objavljen očitno na željo angloameriških okupacijskih oblasti, je zelo značilen. V političnih krogih severne Italije pripominjajo, da je to »javno priznanje, da so bile tudi po B.doglijev kapitulaciji plenitve. Mislijo, da so bile prav pogoste, če se morajo z njimi pečati pred svojo javnostjo. Zanimivo je tudi angleško priznanje, da se »vse v sovražni državi brez nadaljnjih posledic pleti. Tudi smrtni primeri in telesne poškodbe, ki so se dogajale ob teh plenitvah, ne bodo predmet raziskavaj. Očitno so bile človeške žrtve preštevane.

Barbarstvo Angležev

Berlin, 15. dec. DNB. V p.p.l.ansk h urah 13. decembra so britanski brzi čolni napadli na Egejskem morju grške »ar. nico in so eno izmed njih potopili. Na civilno posadko so odpravili britanski čolni hud ognjen iz streljanih, da so morali vse kaneje rešene mornarje prenesti z vrtač na v neko pristaniško bolnišnico.

Komunizem skraka

za obnovo Kitajske

Tokio, 14. dec. (Vzhodnoazijska služba DNB.) List »Hotchi Shinbun« opozarja v uvodniku na komunistično nevarnost v severni Kitajski in jo označuje kot »r.k.rano za obnovo nove Kitajske. List ugotavlja, da je znatno misliti, da je po razpustu kominterne popustila komunistična aktivnost v čungkiški Kitajski ali pa celo prenehala. Zadnji očistevalni boji sredi septembra v severni Kitajski pa so zlomili obe glavni fronti rdečega reza ma Yennana, ugotavlja list. Ibi naj odprli pot boljševaranju notranje Mongolske in Mandžukucja.

Kratke vesti iz vsega sveta

Amsterdam, 14. dec. DNB. Kakor javlja angleška poročevalska služba, je Bela hiša objavila, da je predsednik Roosevelt obiskal Sicilijo.

Erzerum, 14. dec. DNB. Bivši zasebni tajnik afganistanskega kralja je bil imenovan za poslanika v Teheran in ga v kratkem pričakujejo v iranski prestolnici.

Tokio, 14. dec. DNB. Japonske čete so prizačale sovražniku pri njegovem poizkusu protinapada na področju reke Song pri Finsinshafenu težke udarce. Našteli so 900 padlih sovražnikov.

Bangkok, 14. nov. DNB. Posadke nekega ameriškega veleletala, ki je 6. novembra zapustilo Florido, da se poda v Indio, je končala svoje 4000 milj dolgo potovanje v japonskem ujetništvu v Burni, kjer je bilo letalo v letalski bitki pškodovano.

Stockholm, 14. dec. DNB. Zavezniki še vedno napredujejo v Italiji v pozevem tempu, ugotavlja londonski dopisnik lista »Afton Tdningen«. V Londonu označujejo nemško obrambo kot zelo trdovratno.

Tokio, 14. dec. DNB. Trenutni razvoj na vzhodnem borišču se mora smatrati kot najboljše potrdilo strateškega načela elastične obrambe. p.e v uvodniku list »Asahi Shinbun«.

Lizbona, 14. dec. DNB. Znan portugalski list »Pierneiro de Janeiro« piše v uvodniku, da bi propad Nemč je p.e.potegnil za seboj vse evropske narode. Evropa ne bo imela potem več do ga stoletja nobenega zgodovinskega poslanstva in sicer vsa Evropa in ne samo tri evropske države.

Buenos Aires, 13. dec. DNB. Na brazilski gospodarski konferenci v Rio de Janeiro je predlagal zastopnik Paraja, naj postane pristaniško mesto Belem panameriška prosta luka. S tem bi vse države ob Amaonski kotlini kakor n. pr. Peru, Bolivija, Venezuela in Kolumbija uživale znatne prednosti.

Zmir, 13. dec. DNB. Sirija, ki je v enakem državnoopravnem položaju mandata kakor Libanon, je sedaj izkoristila v Libanonu nastali položaj in je proglasila, da paragraf 116. ustave iz l. 1930, ki določa za vse od sirijskega parlamenta sklenjene zakone sankcijo francoskega visokega komisarja, ne velja več, ker so Francozi svoje čase ta paragraf samovoljno Sirijcem vsilili.

Zeneva, 13. dec. DNB. Angleški strokovni list »Fairplay« poroča o težkem položaju britanskega laljskega zavarovanja, ki je zelo velik nered, ker vlada ne dopušča več zavarovanja novih trgovskih ladij.

Sofija, 13. dec. DNB. Za novega italijanskega poslanika v Sofiji in za zastopnika italijanske socialne republike je bil imenovan poslanik Umilta, ki so pričakujejo v Sofiji prhudenj teden. Trenutno se mu v Bukarešti.

Stockholm, 12. dec. DNB. Ameriški časopis »Arm and Navy Journal« obtožuje v posebnem članku neke lastne k.borožitvenih tovarn, da dobavljajo manj vredne proizvode.

„Razglednik Jutra“ je izšel

in ga naročniki, ki pridejo sami ponj, lahko dvignejo v upravi »Jutra«, ostalim pa bo v naslednjih dneh dostavljen, kakor so to navadili v naročilnici.

V prodaji znaša cena Razgledniku 35 lir

Obvestila „Preveda“

Izredna delitev živil za praznike

Za božične praznike bodo razdeljena potrošnikom naslednja živila ožroma priboljški:

1. v mestu Ljubljani na odrezke navadne živilske nakaznice, izdane od Mestnega preskrbovalnega urada za mesec december:

1 kg fižola in 1 kg graha na odrezek št. 660, 250 g sladkorna na odrezek št. 659, 4 decilitre žganja na odrezek št. 666.

Te dodatke bodo dobili upravičenci v dnevh od 20. dec. do 5. jan. pri svojem stalnem trgovcu, t. j. pri onem trgovcu, kateremu so oddali glave živilskih nakaznic za mesec november.

2. V ostalih občinah, v katerih se razdeljujejo živilske nakaznice:

4 decilitre žganja na odrezek št. 259 navadne podeželske živilske nakaznice za mesec december pri trgovcih in v času katerega bo določil vsak preskrbovalni urad za svoje področje.

Prodajne cene za vsa omenjena živila in žganje so maksimirane.

Trgovcu, ki bi zaradi kakršne koli ugotovljene zlorabe pri prodaji zgornjajših živil izgubil zaupanje prehranjevalnega zavoda, bo ta odzvel nadaljnjo prodajo racioniranih živil.

Zbrane odrezke za vsa ta živila naj ljubljanski trgovci predložijo Prevodu, Gosposka 12/I, odseku za kontrolo odrezkov, soba št. 10 in 11, dne 7. jan. 1944. V dopoldanskih uradnih urah v zapetih kuverti. Odpiranje kuvert in štetje odrezkov bodo izvršili uradni kontrolor pri prisotnosti zastopnika Združenja trgovcev.

Prodaja mesa na odrezek 662

Potrošniki bodo dobili pri svojih mesarjih v soboto dne 18. t. m. 10 kg govejega mesa proti oddaji odrezka št. 662 decembrske živilske nakaznice, izdane od mestnega preskrbovalnega urada v Ljubljani.

Obvestilo mesarjem

Vsi mesarji morajo biti zaradi dodelitve mesa v petek 17. t. m. točno ob 8. uri na mestni klavnic. — Vsi mesarji morajo prinesiti odrezke št. 662 brezpečljivo v ponedeljek 20. t. m. do 17. ure na Prevod, Gosposka ul. 12/I, soba št. 10.

Jabolka za mladino

Od 16. do 23. t. m. se bodo razdeljevala jabolka na odrezek št. 9 decembrske dodatne živilske nakaznice za mladino do 9 let starosti po 2 kg na osebo (nakaznica GMA in GMB).

Jabolka bodo delile tvrdke: F. Nicklsbacher (Pr. žakova ul.), in trgovci s sadjem na debelo (Lingarjeva ul.). Prodaja bo po naslednjem redu: 16. dec. črke A do C, 17. dec. D do G, 18. dec. H do K, 20. dec. L do O, 21. dec. P do S, 22. dec. T do Z in 23. dec. Z in zamudniki.

Kostanj za mladno

Od 20. do 23. t. m. se bo razdeljevala kostanj na odrezek št. 1. decembrske dodatne živilske nakaznice (GMC za mladino od 9. do 18. leta starosti) po 1 kg na osebo.

Kostanj bodo razdeljevali naslednje tvrdke: Gospodarska zveza (Majstrova ul.), Kmetijska družba (Novi trg), Gospod. rška zadruga (Bleweisova c.), Nabavljalna zadruga drž. uslužbenecv (Vočnikov trg), Nabavljalna zadruga drž. železnice (Cesta soške divizije), I. delavsko konzumno društvo (Kongresni trg), B. Pevec (Medvedova ulica).

Spored II. sinfoničnega koncerta

Ko bo v ponedeljek, 20. t. m. točno ob pol 18. uri v veliki unovski dvorani, je naslednji: J. Haydn: Sinfonia v d-molu št. 99 — L. van Beethoven: Klavirski koncert v Es-duru. — F. L. sz: Les Preludes. — Dirigent: Osw. id Buchholz, solist pianist Anton Trost. Na koncert, ki bo nudil izreden umetniški užitek, opozarjamo. Predprda je vstopnic v Knjigarni Glasbene Matice.

Nova stranka v južni Afriki

Zeneva, 14. dec. DNB. V Južni Rodeziji se je ustanovila, kakor poroča »South Africa«, nova liberalna stranka. O njenih voditeljih je znano doslej le to, da je njen zasnji predsednik župan mesta Salisburyja in da bo njen stalni načelnik šele izvoljen. Stranka je nastala predvsem zaradi prihodnjih splošnih volitev. V svojem političnem programu zastopa stališče, da je potrebna frakcija vseh afriških držav in da morajo evropski interesi stalno obvladati interese domaćinov. Nalajše se zavzema za zasebne podjetnike in zamejuje načelo državnega nadzorstva. Kakor poroča »South Africa«, bi morale biti prav za prav v marcu prihodnje leta no.e volitve, vendar pa je min. predsednik Južne Rodezije sir Godfrey Huggins sedaj nenadoma objavil, da bodo še nadalje oložene, ker se jih rodezijski vojski sicer najbrž ne bi mogli udeležiti. Bržkone pa budi Huggins, pripominjajo list, da je njegova »zdržena stranka« za volitve notranje premočeno enot. In utrdnja, prelvsem pa se boji, da bi bila pri volitvah vsled nove liberalne stranke bistveno oslabiljena.

Siloviti boji ob burmanski meji

Tokio, 14. dec. DNB. (Vzhodnoazijska služba). Oddelki japonskega mornarskega letalstva so napadli 13. decembra Trobriend in Goodenough, otoka pred Novo Gvinejo, in so s številnimi bombnimi zadetki zanežili mnogo požarov. Vsa japonska letalstva so se nepoškodovano vrnila.

Z burmansko-južno-kitaškega bojišča javljajo, da so japonske čete med čiščenjem na obsejmem ozemlju presenetljivo napadle čungkiške čete na pohodu. Vneli so se siloviti boji, ki še vedno trajajo.

Gospodarstvo

Ureditev potrošnje jaje v Nemčiji.

Glavna zveza za gospodarstvo z mlekom, maščobo in jajci v Nemčiji je izdala nove predpise glede potrošnje in oddaje jaje v letu 1943-44. Medtem ko je v letu 1942-43 veljalo, da lahko vsak gojitelj perutnine porabi za domčo potrošnjo na vsakega člana rodbine »ajca od 1 in pol kure ali raje, sme v petem vojnem letu gojitelj perutnine porabiti na vsakega člana rodbine le jajca od ene kure ali raje. Od ostalih kur ali rac pa mora oddati na leto najmanj po 60 jajc. Jajca, ki pripadajo gojitelju perutnine lahko prodaja zbiralnici in ni dopustna zamenjava za druge predmete.

Kruppove tvornice kot rodbinsko podjetje.

V nemškem državnem zakonu je bil te dni objavljen odlok Führerja, po katerem se tvrdka Fried. Krupp A. G. spremeni v rodbinsko podjetje po načetu, kakor so urejene delne kmetije. Odlok pravi, da »je tvrdka Fried. Krupp, katere delnice so v rokah rodbine Krupp, v 132 letih obstaja pridobila izredne zasluge za obrambno moč nemškega naroda. Zato naj se ohrani kot rodbinsko podjetje. Lastnik Kruppovega rodbinskega premoženja je prolaščten s tem premoženjem ustanovit rodbinsko podjetje s posebno urejenim nasledstvom. Statuti tega rodbinskega podjetja se morajo sodno in po notarju čveroviti in jih mora odobriti Führer. Vsakokretni lastnik podjetja nosi ime Krupp pred svojim rodbinskim imenom. Državni finančni minister je pooblaščen v sporazumu s sefom državnega pisarne v smislu tega odloka urediti vprašanja taks, ki so v zvezi z ustanovitvijo rodbinskega podjetja, kakor tudi bodče obdavčenje podjetja in končno vprašanje davčnin pri prenosu lastništva na drugega lastnika in taks ob smrti lastnika.

Angleške skrbi za izvoz po končani vojni.

Ze ponovno so angleški gospodarstveniki opozorili, da bo Anglija po vojni primorana v mnogo večjem obsegu izvažati v inozemstvo kakor pred vojno, ker ne bo imela več tako velikih odhodkov od investiranega kapitala v inozemstvu. Državni poštaliarj v ministrstvu za zunanjo trgovino Johnson je to potrebo tudi številno utemeljil. Anglija je v letu sedanje vojne izgubila pretežni del svojih investicij v inozemstvu in bodo zaradi tega po vojni dohodki iz tega vira za okrog 200 milijonov funtov manjši, kakor so bili pred vojno. K temu je še pršteti 150 milijonov funtov, ki bodo letno obremenjevali plačilno bilanco zaradi nove zadolžitve v inozemstvu. Zato bo morala Anglija po vojni za 350 milijonov funtov na leto več izvažati kot pred vojno, če bo hotela obdržati uvoz na stari višini. Drugi glasovi pa opozarjajo še na okolnost, da se bodo po vojni tudi znatno zmanjšali angleški dohodki od drugih storitev v inozemstvu, zlasti v zvezi z občutnim zmanjšanjem tonže severnoameriške trgovinske mornarice. Situacija je na bolj ostro formuliral lord Leverhustre, ki je dejal: »Mi moramo izvažati ali pa gladovati. Bod čnost Anglije bo odvisna od tega, če bo uspelo rešiti izvojni problem. Brez rešitve tega vprašanja bodo ostali brez osnove vsi načrti za zboljšanje življenjskih razmer po vojni.

Ustanovitve Jugebanke v Beogradu.

Te dni je bila v Beogradu ustanovljena s sodelovanjem dunajske Länderbanks in Dresdnerbanke nova banka z imenom Jugobanka d. d. (Südbank A. G.), in sicer z glavnico 12 milijonov dinarjev. Nova banka bo prevzela posle beograjske podružnice Hrvatske deželne banke d. d. (do leta 1941. Jugoslavenske banke d. d.). Hrvatska deželna banka (dve Jugoslavenske banke) pripada v interesno sfero koncerna Länderbanks, prvotno pa je bila ozko povezana z Živnostnosko banko v Pragi. V prejšnjem desetletju je Jugoslavenske banka prosila za zaščito po uredbi o zaščiti denarnih zavodov, ki ji je sledila sanacija z odpisom rezerv. V zadnjih letih se je stanje banke zboljšalo pri povečanju poslov. Ob koncu leta 1940 se je Jugoslavenska banka odpovedala zaščiti in je izplačala vse vloge. Ustanovitev nove banke v Beogradu pomeni okrepitev dunajskih bančnih interesov. V tej zvezi je omeniti, da je druga beograjska velika banka, na kateri je interesiran dunajski bančni kapital, namreč Bančno društvo v Beogradu, nedavno razširilo obseg poslovanja s prevzemom beograjskega podružnice Praške kreditne banke. Sedaj sta obe dunajski velebanke neposredno zastopani v srbskem bančništvu, in sicer dunajski zavod Kreditanstalt za Bančnim društvom v Beogradu in dunajska Länderbanks z novo Jugobanko.

Valutne spremembe v Severni Afriki.

Nedavno smo poročali o valutni zmedji, ki vlada v Francoski severni Afriki spričo različnih vrst bankovcev, ki so v obtoku. V zadnjem času se francoski listi obirno pečajo z mahinacijami tečajnih sprememb francoskega franka v Afriki nasproti dolarju in funtu. Pariški »Matin« opozarja v tej zvezi, da je še nadalje v veljavi valutni sporazum, ki je bil 9. decembra 1939 sklenjen med Francijo, Anglijo in Ameriko in po katerem je bilo določeno za ves čas vojne razmerje 43,80 franka za dolar in 176,60 franka za funt. Navzlic temu so Anglo-Američani v novembu 1942 ob zasedbi določili pariteto 75 frankov za dolar in 300 frankov za funt. V tej manipulaciji je prebivalstvo spoznalo namen izpropanja Severne Afrike. Zato so bili Anglo-američani primorani tečaj znižati na 50 frankov za dolar, odnosno 200 frankov za funt. Nedavno pa so tečaj znova spremenili, in sicer zopet na 75 frankov za dolar, odnosno 300 frankov za funt. »Matin« vidi v tem samovoljnem spreminjanju tečaja čisto špekulacijo na škodo prebivalstva in v korist onih Anglo-američanov, ki so že prej vedeli, da bo tečaj spremenjen. Ni izključeno, da se bodo slični manevri še ponovili.

DELA VSKI VESTNIK

Slovenski delavec ne more biti komunist: ne kot delavec, ne kot Slovenec, ne kot človek

Fraksa v Sovjetski uniji je pokazala, da komunizem delavstvu ne prinaša odrešitve, temveč ga duhovno in telesno usuzlji.

Za Slovence pomeni komunizem pogin tako po svojem protinarodnem programu kakor po svojih uničevalnih metodah; najboljši dokaz so žalostni dogodki zadnjih dveh let na naših tleh.

Komunizem ne priznava in ne spoštuje človečnosti; človek mu je le številka, le stroj, brez pravice in brez osebnosti.

Narodno in stanovsko zavestni slovenski delavec zato odločno odklanja komunizem in hoče skupno z vsem ostalim slovenskim narodom voditi neizprosno borbo proti njegovemu uničujočemu početju.

Vinku Vrankarju ob dveletnici njegove smrti

Dve leti sta pravkar potekli, odkar je zločinski roka komunistične OF sprožila zahtevan strel, ki je uničil življenje delavskega strokovnjaka in borca Vinka Vrankarja. Bolj ko kdajkoli prej vemodno danes, da kroga, ki je pretrgala nit Vrankarjevemu življenju, n. b. črna nit, na samo njemu kot osebi, temveč na Vrankarjev umor pomeni začetek v srec celotnemu slovenskemu delavstvu stoja, kateremu je pokojni Vrankar posvetil vse svoje delo in vsa svoja prizadevanja.

Danes lahko, z njegovim, tudi o Vrankarjevi smrti odkrito besedo. Res je, da strokovnjak V. Vrankar ni bil moč brez naraka, kakor je res, da ni bil brez njih. Toda tembolj res je, da ni bil zaradi svojih misli in res je, da je bil Vrankarjev značaj tak, da je ni bilo pod tolo orehovo lupino poživljalo lahke jedere, njegova blaga, ki se je v vsakem primeru, vedno in ovsod trdila za izboljšanje delavskega položaja.

Drugo obletnico smrti Vinka Vrankarja uporabljamo, da jasno in odkrito povemo vzrok njegove smrti. V bivši Jugoslaviji je bil Vrankar tajnik Saveza metalnih radnikov, ki se je pozneje preimenoval v Zvezo kovinskih delavcev. Neka ekstremistična struja v tem Savezu, katero je vodil tedanji strokovnjak Franc Leskovec, ki je istovestno s sedanjim zločinskim partizanskim komandantom Petrom Strugarjem, je hotela da Savez metalnih radnikov postane žarišče komunistične propaganda in komunističnega delovanja v Sloveniji. Pokojni Vrankar je pravočasno spoznal nakane sodraga Leskoveca in je proti zmotni ideji, ki jo je Leskovec zastopal, nastopil s samo njemu lastno samozavestjo in odločnostjo ter odkrito povedal, da neče in ne dovoljuje, da bi Savez metalnih radnikov zapel v komunistične vode. Vrankar je že tedaj dobro vedel, kakšno nevarnost predstavlja komunizem za slovenski narod in za slovensko delavstvo. Upel se je kot klen zračaj in kot človek, ki ve, kaj hoče.

Prav zaradi tega, ker je bil Vrankar sam sebi dosleden in ker je hotel pozitivno graditi in tako ustvarjati osnove bodočega novega reda je njegov kleti komunistični sovražnik Peter Strugar izdal ukaz, da ga zahtevno ustrelijo. To je bil prvi umor, ki so ga brezbarvni komunisti zagrešili nad slovenskim delavstvom. V dveh letih je sledilo Vrankarju še na stotine in tisoče mladih ljudi, delavcev, ki niso imeli drugega, kakor gole roke za preživetje. Vinko Vrankar in ostali slovenski delavci, ki so mu sledili v mučeništvu, so danes slovenskemu delavstvu svetili svoj junštva, obenem pa resen opomin, da naj delavstvo končno vendar spozna pravo, pot in pravilnost načel, ki jih je zastopal Vinko Vrankar, namreč: Rešitev socialnega vprašanja je v graditvi in delu, ne pa v uničevanju in zverinskih umorih.

Spominu Vinka Vrankarja in ostalih slovenskih delavcev, ki so padli kot žrtve komunističnega bosa — časten spomin in slava!

Demagoške vabe

Ena glavnih vab, s katerimi slepe neplamenjati »politikomisarji« neukle ljudi, je trditve, da imajo v sovjetskem redu delavci zelo visoke prejemke, dočim se morajo li-rektoriji, poslovalce in inženjerji zado-objavati s siromašnimi plačili. Na te limance se ujamemo mnogo kalinov, da se pokoke vsem ukazom komunističnega vodstva OF in so pripravljeni tudi na vsak zločin in mnenju, da si za bodočnost grade lepo eksistenco v blagostanju in brezletju.

Vsekakor je nekoliko čudno, da mnogo-krat ravno delavci, ki lahko najbolj pre-ceni vrednost in važnost svojega dela, nasade brezvestni agitaciji, obtačaji mu brezdelje in brezskrbno »direktorsko« življenje. Slike obete delajo »politikomisarji« tudi kmetom, ki pa se nikakor ne dajo zavesti praznemu besedičenju. Komunistični politični komisarji so često presiti sinčki gosposkih očetov ali pa nezobraženi uskok

kake obrti, oboji pa so globoko prepričani, da »je kmet zabite« in da verjame, karkoli mu natvezi. Zavrli tega se komunistični odličniki kar nič ne potrudijo pri svojih predavanjih, marveč klatijo, kar jim pride na misel. Zda je v Ljubljani polno ljudi iz bolenjske. Kdor se hoče poučiti o »tamošnjih« prilikah, ima dovolj priložnosti, da zanjema iz prvega in nepotvorjenega vira. Fakto nam pripovedujejo ženske od Sv. Križa pri Košenjavi, da je tamo n. b. »politikomisar« na »mitingu« za ženske de-bila med zborovalke že zlaž službe, ki jih bodo kasneje opravljale: Ti boš lekarna-ica, ti boš šolska upravitelja, ti očišča ta-nica itd. Ženske so se čudile in stimele, kajti »politikomisar« je bila diplomirana filozofka iz Ljubljane. V Dobropolju je ta-mesnji politikomisar zelo predoščno raz-agal: »Jaz nisem nikoli ničesar delal in tudi v bodoče ne mislim delati, pa sem vedno dobro živel. Zato sem tudi komu-nist.« Kmetje so majali z glavami in se niso mogli dovolj načuditi takdi politični modrosti. Reči si seveda nihče ni upel niti besedice, kajti kdor le rahlo izrazi svoj ovorn nad silno modrostjo, ga razglase za belogardista in imperialističnega plačanca, zvelega za likvidacijo.

O priliki »svobodnih volitev« v Velikih Laščah, ko so se volili »zasopniki« sloven-skega ljudstva v prvi sobotni in izvoljeni slovenski parlament,« se je ta važni akt vršil tako: Na »mitingu«, — brez mitinga tam ne gre — se je javil »politikomisar« in predstavil zborovalcem popolnoma nezna-nega človeka, češ: vsi ga poznate, post-jen je, belaven in vnet za koristi delovnega ljudstva. Resnica pa je bila ta, da a do-tiste ure še noben Laščan ni bil videl, da nihče ni vedel zanj in so se ljudje spri-čo teh nesramnih trditve samo nemo spog-leovali. Ko je komisar končal svoje slavo-speve kandidatu, se je začela silno pre-prosta ceremonija volitev. Komisar je vprašal navzoče s povzdignim, grozečim glasom: »Ali je kdo zoper kandidata?« Zo-per so bili vsi, ali med njimi ni bilo be-čeka, ki bi bil dvignil roko na ta pr-vo. Zato je komisar odgovoril, da je »poslane« izvoljen soglasno. Ta neznani »p-sance« pojele zastopa Velike Lašče in znano je, kako se zavzel za koristi svojih volitev.

Iz pripovedovanja našega ljudstva o »sa-va« globoko razočaranje in ogorčenje nad gosposkimi sinčki in drugo sodrj, ki smatra kmeta za neumnega in zablaga ter tudi temu primerno ravna s njim. Šolana in nešolana svojati, ki se je postavila za voditelje našemu ljudstvu, ne pona svojega naroda in ga sodi le z velika tistega plit-kega smešnja, ki je bilo ponekod v ni-va-l. Zato OF med našim ljudstvom nim-a prav nikakršnega ugleda od tistih časov, ko so jo največji pokvarjeni, delomirneži in rotarčki potegnili v hube in zasedli kot »partijske« vsa vidna in odločilna mesta. Kmečko ljudstvo je hitro spoznalo, k ko in kaj, hitro je presodilo in obsodilo z-lkovstvo, ki se je sirdilo za kritiko »svo-bo-linskega boja«.

Isti miselni razvoj se kaže tudi pri naš-em delavstvu, dani nekoliko počasneje. Pri delavcih se nekoliko drže ob juhe o direk-torskih plačah, čeprav je dovolj znano, da so v Sovjetski zvezi že pred 20 leti ol-pravili enakost kot »škodljivo« neumnost in ima posled volilni inženjer v svoje skom-podjetju vsaj desetkrat toliko plačo kakor povprečni delavec. Glede političnih »svobodnih« so gotovo zelo počeno volite v Velikih Laščah, saj so se izvršile nateno po boljševškem vzorcu. Kakšno pa so de-lavske pravice v boljševškem rju, to ve vsakdo. Delavec ima le neolneno pravico lo prisilnega dela, ako nad čeme-koli izrazi svoje nezadovoljstvo. Ta pravica so de-lavcu tudi pogosteje odmerja nego kaka druga, ki se smatra za predsolek »buržuj-skega« reda.

Zimska pomoč je zadeva nas vseh!

KULTURNI PREGLED

Filozof Kant in naš čas

V torek zvečer je priredil lektorat Nemške akademije v srebrni dvorani Uniona predavanje univ. prof. dr. Franceta Vebra Immanuel Kant und unsere Zeit. Predavanju so prisostvovali zastopniki nemških voljskih oblasti, predsednika pokrajinske uprave, mestne občine in dr. Predavatelju je izročil besedo predsednik lektorata prof. dr. S. Woboda. Izhodiste izvajanjem našega vodilnega filozofa je bila tista velika kriza, ki pretresa duhovno in moralne temelje da-našnjega sveta in ki se kaže v raznih obli-kah, zlasti še v moralnem nihilizmu in re-volucionarnem radikalizmu ter povzroča nasilno uveljavljenje avtoritete in druge podobne pojave. Povsod se kaže daljnose-žno prevrednotenje vrednot. Predavatelj pa nikakor ni črnogled glede rezultatov te krize, zakaj iz preteklosti lahko zajemamo izkušnjo, da je sleherni kritični razdobje že začetek novega boljšega časa. Veruje-mo in slutimo, da sedanja kriza ne zadeva notranjih globlin, marveč samo vnanje strani evropske civilizacije.

V zvezi s tem splošnim občutjem krize, ki včasih obuja v mislih Spenglerjevo vi-zijo propada zahodnega sveta, je predava-telj postavil v ospredje svojih izjavaj: hrupno uveljavljenje materializma, ki pa ga to pot ni zanimal toliko kot nauk, mar-več kot duh, kot način življenja. Življenjsko težišče je postala tvar, snov, ki je za človeka nesporno pomembna, vendar sa-mo v toliko kolikor razvija ob nji svoje življenjske sposobnosti in potrebe. Iz pretiranega in enostranskega povelje-va nja tvori je nastal življenjski materiali-zem, v katerem snov obvladuje človeka namesto da človek obvladuje materijo in delo: ne gre torej več za to, kako in za-kaj delam, marveč za delam; iz sredstva

Iz življenja v vipavski metropoli

Ajdovščina, 12. decembra.
Iz vseh primorskih krajev se vam že oglašajo. Zakaj bi tudi mi ne povedali, kako se nam godi?

Zivljenje v tej naši vipavski metropoli se sicer razvija mirno naprej, škoda le, da še marsikaj ne deluje, kar bi bilo potrebno za popolno normalizacijo razmer.

Obnovili pa smo že šolstvo. Kakor povsod drugod po dolini, se tudi pri nas vrši pouk v materin- sem jeziku. Z učitelji in učili smo si pomagali, kakor smo pač najbolje vedeli in znali. V zadnjem času smo za ajdovski šolski okraj poskrbeli tudi za šolske knjige, tako da je sedaj šolska mladina vsaj za prvo silo pre-skrbljena z vsem najpotrebnejšim.

Prometne zveze z našim trgom so sedaj tudi že vzpostavljene. Z Gorico imamo dve avto-busni zvezi dnevno, s Postojno pa eno, tako da nismo več odrezani od sveta kakor se pred nekaj tedni. Avtobusi so seveda polni, zlasti postojnaki, saj je pri nas vedno polno obiskovalcev iz raznih krajev, tudi iz Ljubljane. Pro-metne zveze so vsaj nekoliko poživile tudi našo trgovino, ki je sicer v zastoji zaradi pomanj-kanja blaga. Cene domačin pridelkov pa so se v zadnjem času precej dvignile, kar je gle-de na veliko povpraševanje povsem razumlj-i-vo.

Vinska kupčija se je v zadnjih tednih ne-koliko ustavila, toda najbrž le začasno. Do nedavnega pa je bila prava konjunktura za vi-pavsko vino in so si kmetje v zgodnjem in srednjem delu dolne s prodajo letošnjega pri-delka zelo omogočili Ajdovščina, ki je sicer v vsakem pogledu središče doline, pa od vinske kupčije ne živi in se zato pri nas zastoj življenja na ostalih kupčijskih področjih tem bolj

čuti. Ljudje pa se zavedajo novih možnosti razvoja v bližnji bodočnosti in gledajo zato z razpajem v presnavljanje našega življenja na domači osnovi, za kar so sedaj dani vsi po-godji. Potrebno je le, da jih v celoti izkoristimo!

Das kleine Transportauto aus Haldenschaft »Ajdovščina 0001«, das aus Laibach schon eine Menge slovenischer Schulbücher den Kindern im Wippach-Tal gebracht hatte.

Mali prevoznik avtomobil ajdovske občine »Ajdovščina 0001«, ki je prevozil doslej že lepo število slovenskih šolskih knjig za naše vipavske malčke

Pismo iz Gorice

Goriška prebivalstvo je pred tedni z zadovoljstvom sprejelo vest o imenovanju ter ustoličenju novega goriškega mestne-ga vodstva, o čemer smo na kratko že poročali. Novo goriško mestno načelstvo skuša v svojih ukrepih dosledno uveljav-ljati načelo dejanske enakopravnosti go-riških mešanov brez ozira na narodnost-no ali stanovsko pripadnost. Zunanji iz-raz tega načela bo tudi sestava posebne-ga posvetovalnega odbora, ki bo stal žu-panu dr. Sussiju ter podžupanoma odvet-niku dr. Nikolaju Tonkiju ter inž. Fran-cu Fogerju s svojimi koristnimi nasveti ob strani. V ospredju njegove pozornosti bodo nedvomno tudi razna stavbna in re-gulacijska vprašanja.

Za Goričane sta bila te dni važna pred-vsem dva datuma: 30. november in 1. de-cember. Dne 30. novembra je datum slo-večega goriškega Andrejevega sejma, ki ima svoje globoke tradicije in ki ima go-spodarsko kupčijski pomen za vse prebiv-alstvo Brd, Vipavske doline, Soške do-line in onega dela Krasia, ki gravitira h Gorici. Pred desetletji je nudil ta sejem silko nenavadno živahnega vrvenja. Zbra-lo se je v Gorici na desetisoče ljudi, ki so prišli kupovati v Gorico razne potre-bščine in ki so se v gneči trli po goriškem Travniku, ki je bil ves posejen a stojni-cami. V letih po svetovni vojni je blest Andrejevega sejma precej obledel. V no-vih prilikah pa bi Andrejevska tradicija nedvomno spet pridobila na svojem peme-nu in veljavi.

Dne 1. decembra pa se goriški Slovenci spominjamo vsako leto nepozabnega po-kolnega goriškega nadškofa in metropo-lita dr. Franca B. Sedeja, ki je bil moder in pravičen cerkveni knez. Tudi letos je bila na dan obletnice njegove smrti v go-riški stolni in metropolitanski cerkvi sve-cana maša za dušnike. Nadškof dr. Sedej je bil, kakor znano po rodu iz Cerkna, v cerkvenjaki župni cerkvi je spomenik, ki

Decembreska »Dobra knjiga«
bo izšla v začetni prihodnjega tedna in bo prinesla izvrstni slovenski roman Marija Skalana

RINA

Obširni in zanimivi roman obravnava raz-gibano življenje moderne ženske. Prepričani smo, da bo ustregel vsem čitateljem, po-sebno pa se onim, ki so si dolgo želeli domačega čtiva.

Knjigo dobite po znižani ceni, če se še ta teden prijavite v upravi »Jutrac« kot naročnik na romane »Dobre knjige«.

dokazuje hvalečnost cerkvenjanskih vernikov svojemu velikemu rojaku. Doporni kip je delo kiparja Goršeta, škofov grb pa cerk-janskega domačina Peternela.

V Gorici v zadnjem času ni bilo no-benih posebnih dogodkov. Udeležili smo se pogreba uglednega trgovca Josipa Ker-sevanjaka, ki so ga poznali po vsem Go-riškem. Na goriškem trgu so v glavnem stare cene še zmerom v veljavi. Dotek kupcev in gostov iz Trsta in Ljubljane je v zadnjem času nekoliko popustil.

Smo na pragu zime, ki pa še ne mara obiskati. Zima Goričanov ne vzne-mirja, saj je njena rola mila in pri-aznativa. Milina naše zime je temelj zdrav-stvenega slovesa, ki si ga je pridobila Goriška. Zanimivo so blagodejne posledice milih zimskih podnebnih prilik, ki se na-najbolj na zdravje in umiritev goriškega prebivalstva. Sicer ne moremo vzporejati ugodnih vplivov goriškega podnebja na človeško telo z zdravilno močjo, ki je iz-kazujejo podnebne prilike v Mentonu, Ma-deiri in drugod, nedvomno pa se kažejo v našem okolju blagodejni vplivi gle-de izboljševanja zrañljenega zdravstvene-ga stanja. Mila zima odstranjuje bolezen-ske kaili, ki izpodirajo zdravje prebival-cev v vsemestih. Zelo poučna so opažanja »dne umirjivosti«. V Trstu pride en smir-ni primer na 20 prebivalcev, v Zadru na

Poziv stanovanjskim najemnikom

za sprejem beguncev in brezdomcev ter sodelovanje pri akciji za Zimsko pomoč

Število prebivalstva prosto-nice Slovenije se z vsakim dnem veča zaradi neprestanega doto-ka beguncev, izgnancev in številnih družin, ki nimajo kam položiti svoje trudne glave. Dasi so za narodno slupnost doprinesli največje žr-tve in čez noč postali brezdomci, zmanjka na vrata, kjer vlada še vedno razkošje in ve-lika udobnost.

Šef pokrajinske uprave, gospod prezident divizijski general Leon Rupnik je sicer takoj izdal važno socialno uredbi o ustanovitvi preprostejšega stanovanjskega urada ter oživo-tvoril akcijo za Zimsko pomoč, da bi tako za-ščitil najbolj bedne in potrebne, toda žal mo-ramo ugotoviti, da naša bela Ljubljana, ki je znana po svoji srčni kulturi in gostoljubnosti, doslej ni pokazala pravega razumevanja do svojih tipičnih in zaradi vojnih grozot hudo preizkušenih sobratov.

Dasi je stanovanjska beda doslej svoj višek in se vsa stanovanja malega človeka prenatr-nana, se nekateri še vedno ne zganejo in trdo-srčno zaklepajo vrata ubogim trpnom, ki se stiskajo naomljeni v človeka nevrudnih biva-

Knjige za domobrance

Ali ste že pogledali po svojih predalih ter poiskali kako knjigo, revijo ali kako igro za naše domobrance? Prav gotovo ste našli kaj primerne za zbirko. Po-darjene predmete bo v soboto prevzemala ljubljanska mladina na križiščih pri Bati, na Marijinem trgu pri Mayerju in na Ajdovščini pri knjarni »Evropica«. Vabljeni so tudi tiskarska podjetja in založbe, da pregledajo svoje zaloge ter prispevajo kaj primerne za čtivo domobrancem. Zbi-ranje bo v soboto od pol 3. do pol 5. po-poldne.

27. v Gorici pa na 34. V tem pogledu prekaša Gorico le malokatero mesto. Um-rljivost je tukaj razmeroma majhna, pred-vsem pri starosti od 20 do 40 let; po ve-le mestih izkazuje n. pr. 182,2, v Gorici pa le 145,3. Smotno zbrani podatki ka-žejo, da je po teh blagodejnih vplivih mi-le goriške zime ohranjenih do pozne sta-rosti 9,1%, več starčkov in starih, kakor po raznih velemestih. Omeniti je še sodbo zdavnkov-strokovnjakov, ki nam govo-rijo o ugodnih posledicah predvsem v pri-merih revmatizma, srčne bolezni, slabo-krvnosti, nagnjenosti k bronhialnemu ka-tarju, starostne oslabelosti itd.

Tako je Gorica zaradi mile zime že od nekaj pritegovala v svojo sredino raz-ne osebnosti. Sem se je zatekel nekdanji francoski kralj Karel X., ki je umrl leta 1836, v znani Coeninijevi villi. V značilni palači na Solkanjski cesti so bivali sinovi avstrijskega nadvojvode Karla Ludvika. Nadvojvoda Ludvik Viktor se je v zimi l. 1852. zatekel sem s svojo materjo So-fijo. Pzimi l. 1872/73. pa sta prišla pre-kizkušat prijetnost goriške zime pozneli prestolonaslednik Franc Ferdinand in nje-gov brat Oto. Centi pa so znali Gorico kot zdravo mesto predvsem zaradi mile zime zlasti upokojeni avstrijski generali in admirali ter druge višje osebnosti, ki so na svoja stara leta zatekali v Go-rico, da si v njenem zdravem ozračju po-daljšajo svoje življenje.

Še nikogar ni razčarala mila go-riška zima, ki zmerom vabi v svojo sred-i-no vse, ki vedo centi njene prednosti in njene blagodejne zdravstvene vplive. Trd-no smo prepričani, da nas tudi letošnja zima v svoji milini ne bo pustila na ce-dilu.

Nemško planinsko društvo eden največjih posestnikov

Nemško planinsko društvo spada med naj-večje posestnike v Rechu, kajti samo na Koroškem ter na Vzhodnem Tirolskem obsega njegova last okoli 33.000 ha p-vi-šine. Seveda je ta površina večinoma s-a-lovita in pustja, deloma celo lednišča. Nemško planinsko društvo razpolaga z 800 postojankami samo na ozemlju pre-a-l-skega Rena in Donave pri Danaju. Poleg tega vzdržuje 500 planinskih stavb. Nešto je še drugih objektov, n. pr. koč za smu-čarje, mladinskih in čolnskih domov. V Julijskih Alpah. Južnih Karavankah ter v Kamniških planinah je bilo s sruževanjem nemškega planinskega društva zgrajenih nad 30 zatočišč za turiste. Največja ro-snost društva je ozemlje okrog Velikga Kleka.

Poziv stanovanjskim najemnikom

za sprejem beguncev in brezdomcev ter sodelovanje pri akciji za Zimsko pomoč

Število prebivalstva prosto-nice Slovenije se z vsakim dnem veča zaradi neprestanega doto-ka beguncev, izgnancev in številnih družin, ki nimajo kam položiti svoje trudne glave. Dasi so za narodno slupnost doprinesli največje žr-tve in čez noč postali brezdomci, zmanjka na vrata, kjer vlada še vedno razkošje in ve-lika udobnost.

Šef pokrajinske uprave, gospod prezident divizijski general Leon Rupnik je sicer takoj izdal važno socialno uredbi o ustanovitvi preprostejšega stanovanjskega urada ter oživo-tvoril akcijo za Zimsko pomoč, da bi tako za-ščitil najbolj bedne in potrebne, toda žal mo-ramo ugotoviti, da naša bela Ljubljana, ki je znana po svoji srčni kulturi in gostoljubnosti, doslej ni pokazala pravega razumevanja do svojih tipičnih in zaradi vojnih grozot hudo preizkušenih sobratov.

Dasi je stanovanjska beda doslej svoj višek in se vsa stanovanja malega človeka prenatr-nana, se nekateri še vedno ne zganejo in trdo-srčno zaklepajo vrata ubogim trpnom, ki se stiskajo naomljeni v človeka nevrudnih biva-

objekta k subjektu, od naravnih zakonov k velikim resnicam človeške duše. Pre-davatelj je živo polkical v spomin zname-nite Kantove besede, ki najjasneje ozna-čujejo njegovo ločevanje kosmocentrične-ga in antropocentričnega pogleda na svet: znane besede o zvezdnem nebu nad nami in naravnem zakonu v naši notranosti. Medtem ko posled v vsemerji znižuje na nič našo človeško pomembnost, nas naravni zakon v naši notranosti dviga nad mate-rijo, nad stvarstvo. Predavatelj vidi v vsej današnji dobi zmagovito prodiranje an-tropocentričnega nazora: človek je zopet po-stal središče stvari in njih merilo, ves boj se bije za človeka in zato proti nazorom, da je človek le majhen del neskončne snovi ter v vsem podložen njenim zakonom. Pri tem je predavatelj zavrnil tudi napa-čne oblike antropocentričnega in pokazal, da prav filozofija Immanuela Kanta nudi draoceno oporo vsem, ki skušajo premagati posledice naravoslovno-tehnične civi-lizacije in približati človeku priznanje nje-gove naravne nadmoči nad snovjo te- ga tako sprijeti spon, ki mu jih hoče nadeti življenjski materializem.

Predavanje univ. prof. dr. Vebra je vzbudilo živo pozornost in zanimanje vseh prisotnih in prof. dr. S. Woboda se mu je tudi v njihovem imenu zahvalil za misel-no podnetna in kvalitetno podana izva-janja.

Priprave za novo slovensko opereto

Za krstno predstavo Gregorjeve operete »Melodija srca« se mirzine priprave stop-njujejo od dne do dne, čim bolj se bliža premiera. Kakor vedno, kadar se študira kratna predstava, je vse polno dja nasti, polno hotenja, zastavljeni najboljše spo-sobnosti in znanje za uspeh hitrega kompon-sa. Kajti Janko Gregor je dolgoletni član našega orkestra, zato je tudi iz kolegalnih

ozdov prav, da prispeva vsak po svoje k učinku dela. Ugibanje in pričakovanje, kakšen bo uspeh, je veliko. Po stari gleda-liški vraži se vnaprej nihče ne upa govo-riti o uspehu, čeprav verjame vani, dugi del ansambla pa je od rojstva pesimističen in krčevito išče čim več razlogov, da bi dokazal bodoči neuspeh.

Izredno številni ansambl vrvi na skuš-njah, veliki in preveliki živčav včasih resno moti tvornost.

Vse je za nenavadno intenziteto na delu. Polog operetnih članov je tokrat zara i šte-vilnosti vlog p-iskočilo nekaj dramskih cla-nov na pomoč.

Vtis s skušnje
Ko gledali pri predstavi uživjo gladil potek lejanja na odru, se pač mal-kdo spomni, koliko konfliktov je bilo treba, da se je rodila taka harmonija. Paračokso o — a resnično!

O, ti konflikti! Zaradi dinamike orke-stra med skladateljem Gregorcem in Bar-bičevo in M. Sancinom, ki jima je orke-ster prebucen, med Gregorcem in Pečkom, ki mu je prethil; konflikti zaradi p-sameznih muzikantnih fraz, intervencija članov pri libretistu Hinku Stepančiču, ki je še zgle-daljški dojenček, glede še učinkovit-jih scen in besedila — generalne konference z Jelo Vilfanovo glede barv in harmonije šte-vilnih modernih toalet — vse to daje po-vod za dolgotrajne debate. Vsekakor je vse-ga na pretek; veselih in napetih intermez-zov ne manjka, kakor pri nobeni pre-stavi, jo ustvarjajo s posebnim pričakovanjem.

Utrinki s skušnje
Po prizoru, ko režiser Frelih z vso vne-mo uči Mlehtnikovo, kako naj poka-že- torjuro čudno krempir! Mlehtnikova po bri-z-uspešnem prizadevanju obupan odnaha in protestira: »Ko pa ljubimcu ne znam ka-zati krempirje, — to ni v moji naravi!« — se kolegi poročno muzijo na kar predlaga Frelih: »No si pa predstavljajte da imate

Kronika

* 30 vojnih članov ministra Gubbelsa. Nemški propagandni minister dr. Gubbels je sestavljal 30 vojnih članov za nemško ljudstvo. V teh člankih podaja zvezne zakone, ki bodo ohranili svojo vrednost dokler se bo veliko bojišč od Naivika do Krete in dokler bo divjal bombni teror nad nemškimi mesti. Listi pravijo, da zbirka teh 30 vojnih članov ministra Gubbelsa ne sme manjkati v nobeni nemški hiši. Poznati jih mora vsaka nemška družina, vsak nemški človek ter jih tako dolgo prebirati, dokler mu ne pridejo v meso in kri. Naklada Gubbelsovih vojnih članov bo izredno velika. Zbirka bo izšla v več milijonov izvodov.

* Nagrobni spomenik za Guda Petera. Na dunajskem centralnem pokopališču s nedavnimi odkritimi spomeniki na Dunaju pokopane graškega skladatelja, uca a Petera. Peterja se je sčel posoda, zasuga s skladateljsko komorno muziko, na vso me je znano vsem klaviristom, z a u zaradi njegovih učnih knjig. Narodil se je 1. 1863. umrl pa 11. januarja 1. 1937. N grobni spomenik, ki ga je ustvaril profesor W. Heine, Gosser iz Graeca, kaže iz selega a a morja izklesan Peterov obraz in stoji na granitem postavku. Spomenik je bil plačan iz prvotnih prispelov, ki so jih darovali prijatelji, znanci in učenci Peterovih del.

* Italijanski delavci brez zaščite. Organizacija Amgot, ki je prevzela upravljanje v zasedenih krajih Italije, je razpustila vse delavske organizacije. Na ta način je postal v zasedenih pokrajinah svojeglav in polojaz, kajti italijanski delavci so popolnoma brez zaščite ter izročeni na milost in nemilost kapitalističnim interesom anglosakonskih plutokratov.

* Množestveno umiranje pri ljčkih otrok. Poljski katoliški škof Gavi na je objavil v angleškem listu »Catholic Times« poročilo, datirano z dne 3. decembra. Poročilo pravi, da je kakšnih 40.000 otrok, ki so jih Sovjeti odgnali s poljskega ozemlja v Rusijo, umrlo. Od 22.213 otrok poljske narodnosti, ki so jih premestili iz Sovjetske zveze na bližnji vzhod ter se niso bili dosegli 3. leta starosti, je ostalo samo 100 siromakov pri življenju. V Teheranu so morali zaradi pokopavanja teh nesrečnikov urediti posebno pokopališče.

* 16.000 Židov v koncentracijskem taborišču. Rimske mestne oblasti so prejele od vlade napotke za ureditev taborišča, v katerem bo prostora za 16.000 Židov.

* Kako so badjicevi goljufali državo. Nemški listi poročajo, da so nekateri italijanski častniki iz ožjega kroga maršala Badeglia v italijani v žep ogromne dobičke zneske, katere so jim izplačali Angličani in Američani po prevzemu njihovih vojskih oblasti v Alžirju. Napravili italijanski oficirji so namreč napravili v anlo meršje roke večje število italijanskih trgovskih listov, ki so bile last italijansko državo.

* Volk je raztrgal 90 severnih jelenov in 80 ovac. Iz Severne Finske prihajajo skrajni vsaki dan novi poročila o velikih nadlogah vojških tolpe v onotnih krajih. Samo eden izmed krovnikov volčjega rodu je v

teku letošnjih jesenskih in zimskih mesecev raztrgal 90 severnih jelenov in 80 ovac ter p. vzroči s tem 300.000 škodi mark škodo. Na hujše je to, da tega krvo loka doslej ni bilo mogoče zadržati. Na go pokončati, da ne bi delal nadaljnje škodi.

* Izgube ameriških generalov in admiralov. »United Press« ugotavlja, da je vojna v morarici Zedinjenih držav izgubila od začetka vojne do letošnjega oktobra 35 generalov in admiralov. Med padlimi 30 generalov in 3 admiralov, dočim sta dva admiralov izgubila življenje pri letalski nesreči.

* V rizu so se zadušili. V nekem mladu v severni Italiji so se trije Italijani zadušili v ogromnem kupu riza. Trojica se je hotela podati skozi nek vrata v stropu prvega nadstropja v priležje. Na tej poti pa so vsi trije obitali v rizu in se zažigali preden so jih utegnili rešiti.

* Ženski obrniki na Angleskem. P emških listih posnemamo, da se na Angleskem mnogo razpravlja o predlogu, da bi izurili večje število žensk za poklice v raznih obrtnih, n. pr. za zidarske, mizarske in pleskarske ženske naj bi po zaključku sed ne vonje dobile zaposlitev pri gradbenih podjetjih.

Iz Ljubljane

Dolenjci in Notranjci

V četrtek, dne 16. decembra ob 2. ur. popoldne pridite vsi v Akademski kolegij v Kolodvorski ulici 22 na otvoritveno predavanje odbora za dolenjske in notranjske begunce.

Oč a dolenjske in notranjske begunce.

* u— Novi grobovi. Za vedno je zapustila svoje ga. Marija Resmanova. Za njo žalujejo sinovi, hčerke, bratje in drugo sorodstvo. — Družine Benedikovo. Oblakovo in inž. Pajkovo je zadel hud udarec. Umrli je njih najdražji komaj 22 leti stari Joško. — V Kostanjevici je dne 26. novembra preminil javni notar dr. Vilko Maurer. Zapuščila soprogo Antonijo in številno drugo sorodstvo. K večnemu počitku so ga položili na pokopališču v Kostanjevici. — Pokojnikom naj bo ohranjen blag spomin, užalostnim svojcem pa izreka naše iskreno sožalje.

* u— Poroča. V nedeljo 12. m. sta se poročila v cerkvi Marijinega Oznanjenja inž. ekon. Jože Petrič in gđ. Marija Weingunjeva, hčerka trgovca, Čestitamo!

* u— Kaj bo lahko čital v »Razgledniku Jutra«? Med drugimi članki in razpravami, ki jih objavlja »Razglednik Jutra«, bo lahko čital tudi naslednje prispevke: Ali se izplača podaljšati življenje? — Največji zavojevalec sveta — Pravi obraz Indije — Propadanje narodov zaradi uživanja riza — Nevarnosti v džungli na Borneu — Kako je treba uporabljati zobno ščetko? — Rancorščino nekdo in danes — Zidane ali lesene hiše — Razdelitev intelektualov — Alkohol ni zdravilo — Pogrešljivi organi — Živali na vojnih ladjah — Itd. itd. »Razglednik Jutra« je edina publikacija svoje vrste na našem knjižnem trgu in je po njem veliko povpraševanje.

* u— Požarni pesek. Po predpisih za protiletalsko zaščito morata biti v vsaki hiši pripravljena pesek in voda za gašenje. Potrebni pesek za ta namen je mestna občina pripravila v poslovnih depozitih ob javnih cestah ulicah in trgih in je za zaščito gasilske namene vsakomur brezplačno na razpolago. Te depozite so označene s posebnimi napismi »Zloraba kazniva«. Nekateri zato mislijo, da je ta pesek za javne namene, kar pa ni točno. Ta pesek je namenjen za očiščevanje in lahko zato vsakdo, ki ga za požarne zaščitne namene rabi, pride iskat. Kazniva zloraba je, če kdo ta pesek rabi za pikanje vrta, za napravo oksidnih zavarovanj itd. Opozorjamo pa, da je za brezplačno uporabo namenjen le pesek iz onih depozitov, ki imajo napis »Požarni pesek in zato ni dopustno jemati pesek iz kupov in d pompi, ki nimajo te označbe in ki služijo drugim namenom (vzdrževanje cest. itd.).

* u— Prijava pomočnic za prvo pomoč po hišah. Dodatno k naši notici o prijavi pomočnic za prvo pomoč po hišah sporočamo zaradi boljšega umevanja še naslednje: V Ljubljani je še veliko število židovskih in samarijanskih, katere se pa niso javile za samarijansko službo v rajonskih postajah, določenih za nujne prve pomoči. Te izvežbane samarijanske so deloma postale gospodinje in matere, deloma so pa kako drugače ovirane, da ne morejo sodelovati pri javni zdravstveni protiletalski zaščiti. Poleg teh je bilo že v predvojnem času izvežbanih v kratkih tečajih tudi večje število oseb, ki sicer nimajo samarijanske diplome, a so vendar za sile izvežbene za prvo pomoč. Ti dve skupini oseb bi v prvi vrsti prišli v poštev pri nujnem pomoči ranjenim in nenadno obo-

zavita točka akrobacije, ki se obeta, a je še nismo videli.

Pri skušnjah v tej opereti je dovolj smeti za nov libreto in močno imam Stepančič na sumu, da že nosi tozadevne bacile s seboj...

Po končani skušnji

Pogovor med dirigentom Gregorcem, libretistom Stepančičem režiserjem Freilichom in koreografom Golovinom.

Gregorec (razburjeno): »Kaj pa vendar mislite! Krajšam naj, orkester naj igra tiho, da ne bo preglasil pevce! Kaj pa bo še ostalo od moje glasbe?«

Stepančič (taktično): »Amrak, lju! Gregorec, to boš vendar priznal, da hoče občinstvo razumeti vsobino, besedilo, ki sem ga napisal —«

Golovin (razburjeno): »Gospod Freilich, to vendar ni mogoče! Kako pa naj moji plesalci učinkovito izvajajo ples, če jim ne upraviteljski prostor na sceni?«

Freilich (pomirjevalno): »Toda dragi gospod Golovin, tega vendar ne morete zahtevati, da razbijem zaradi nekaj baletnih točk vse že zrežirane situacije?«

Nato vsi: »Oprostite, to a jaz moram biti pri svoji zahtevi!«

Kako nastane iz takih diferenc harmonična celota, boste sodili sami pri predstavi.

* Knobčehar. V večeršnjem članku s tem naslovom je tiskarski škrat zagrešil nevedno napako: V drugem odstavku berita: Zasnova biografija pomeni nesporno tehten (ne takten) donesek v naše slovitvo...

lelim v hišnem zakoniku. Hišne gospodarje o zornoma starejših vabimo, da pri pomočnici pomočnice za prvo pomoč po hišah v prvi vrsti upoštevajo ti dve skupini židovskih oseb in ga prijavijo. Nam pa, kjer teh židovskih oseb ni, pridejo šele druge pripravne osebe v poštev. Prijave se morajo oddajati vsak dan v Mestnem domu na mestnem fizikatu od 10 do 12. ure. S pr. javljamo naj se pohiti, ako, da bodo zaključene do 22. t. m. Ob prijavi na mestnem fizikatu bodo tečajniki zvedeli za začetek prvega tečaja, ki je za sedaj določen na 2. I. 1944. od 9. do 11. ure popoldne. Tečaj bo obvezen za vse židove, ki ga doslej še niso posekali.

* u— Vodnikova družba prosi vse one gospodinjke, ki še do danes niso prijavile svojih članov, naj pridijo še v teku meseca decembra po knjige za svoje članice. Isarnja je rezervirala zanje letošnje knjige. Prosimo, oglašite se čimprej!

* u— Opozorilo! Dijakom-njam vseh šol svetujemo, da se vpišejo k našim specialnim instrukcijam. Nemoteno praviloma vsakega za vse predmete in jezike. Posebni tečaj matematike. Oddelek za privatiste. Ločene skupine po razredih — posebno učilnice. Prospekti na razpolago. Specialne strokovne instrukcije za srednje šole, Kongresni trg 2.

* u— Našo mladino in starše opozorjamo, da bo v prihodnjih dneh zšla v knjižarni Tiskovne zadruge zanimiva, z ilustracijami opremljena mladinska povest Ljotca Zupanca »Vkljenjena mladost«.

* u— Učile se strojepljaja. Novi eno-, dvo- in trimesečni tečaj — dnevni in v črni — prične v četrtek 16. decembra. Največja moderna strojepljarska, raznovrstni stroji. Desetprstna učna metoda. Praktično znanje, koristno vsakomur v začetnem ali javnem poklicu. Na razpolago brezplačni prospekt. Vpisovanje dnevno. Učnina z e. n. Informacije: Trgovski učni zavod »Christofor učni zavod«, Dombranska 15.

* u— Ali še želite nabaviti prof. dr. Kotnika: »Slovnico angleškega jezika«, ki je pravkar izšla v založbi Knjižarne Tiskovne zadruge kot II. del nedavno izdanega Učbenika za angleški jezik.

* u— Dimnikarski pomočnik Stanko Kraševac, poslovodja tvrdke Marija Sauer, nas je z ozirom na našo objavo v torkovi številki naprosil za pojasnilo, da on ni identičen z dimnikarskim pomočnikom Stankom, ki je bil nedavno na sodišču obsojen zaradi tatvine.

* u— »Petreček, kaj si želiš za božič?« Najrajši bi imel celo zbirko Police za male od I. do VI. zvezka. Ako pa to ni mogoče, prosim, da mi Božiček prinese vsaj poslednja dva zvezka: Razposajeni in Zlata tička.

* u— Tujih jezikov in strokovnih predmetov — knjigovodstva, stenografije, strojepljaja itd. se najhitreje naučite le na zavodih, kjer poučujejo prvovrstni profesorji po najnovejših in najuspešnejših metodah. Dnevni in večerni, začetni in nadaljevalni tečaj. Informacije in vpisovanje vsakodnevno. Novi prospekti na razpolago. Trgovski učni zavod, Kongresni trg 2/II.

* u— Lepo, zabavno in koristno božično darilo so letošnje knjige Vodnikeve družbe. Nobena slovenska hiša ne sme ostati brez njih. Oglašite se v pisarni Vodnikove družbe (Narodna tiskarna) ali v knjižarni Tiskovne zadruge, Selenburgova ul. 3, ali v Učiteljski knjižarni, Francišanska 6, kjer knjige takoj dobite.

* u— Društvo slepih je darovala tvrdka J. Bonač v Ljubljani 500 lir v počastitev spomina blagopoljega gospoda Alojzija Fuchsa in g. Avgusta Martinčiča. Iskrena hvala!

* u— Za stare onemogle Ljubljance v mestnem zavetišču v Japljevi ulici je podarila ga. De Franceschi Dona 150 lir namesto cvetja na grob ge. Bežjak Vere. Mestno župništvo izreka na toplejšo zahvalo tudi v imenu podpisanih.

* u— J. Steinbeck: »Sadovi jeze«, II. del, izšel v založbi »Pluge«, Miklošičeva 30. Naprodaj v vseh knjižarnah po 70 lir. Za stalne naročnike ugodni plačilni pogoji. Zahtevajte prospekt!

* u— Knjige založbe »Pluge« so lepo božično darilo! Za stalne naročnike ugodni plačilni pogoji. Zahtevajte prospekt!

* u— Zahtevajte AMIDON tablete proti glavobolu, nevralgiji, hripri, influenci in revmatizmu. Dobite jih v vsaki lekarni.

* u— Nalivna peresa, boljše, dobro ohranjena, kupuje po najvišji dnevni ceni tvrdka EVEREST, Prešernova ulica 44.

* u— Angleški učbenik prof. dr. J. Kotnika II. del. Slovnica, je pravkar izšla v Knjižarni Tiskovne zadruge. Prednaročniki na I. del in naročniki na II. del, ki so se prijavili do 9. decembra dobe knjigo po znižani ceni.

* u— Opozorjamo vse, ki želijo prodati svoj pisalni stroj, radio aparat ali harmoniko, da prevzema specialna trgovina Everest gornje predmete v komisijso prodajo in jih vnovič zelo dobro in hitro pošljite tedaj še danes Vas pisalni stroj, radio aparat ali harmoniko v komisijso prodajo tvrdki Everest, Prešernova 44.

* u— Gospodinski koledar za leto 1944 je izšel v Knjižarni Tiskovne zadruge v Ljubljani. Poleg koledarskega dela in rubrik za gospodinsko knjigovodstvo vsebuje novo zbirko sodobnih kuharskih receptov, ki jo je priredila Marica Stajmarjeva pod naslovom »Kaj bom danes kuhala?«

* u— Našla se je osebna bom izkaznica na ime Valant Anton v dramskem gledališču pri predstavi »Cvrček za petje«. Izkaznica se dobi v pisarni uprave Državnega gledališča v Ljubljani, Ulica 3. maja.

* u— Nesreče. Pri rezanju slame je prišel med transmisijo 36-letni delavec Ivan Gregorka iz Blatne Brezovice in dobil poškodbe po životu. 27-letni sedlar Ivan Kolar iz Smartna je na cesti padel in se poškodoval na hrbtu. Levico si je zlomil pri padcu 12-letni sin delavca Ernest Novak iz Ljubljane. Kazalec desnice je odrezal stroj za rezanje mesa 21-letnemu sinu trgovca Antona Vidmarja iz Dobrove. S tramvaja je padla pred Evropo 36-letna kuharica Franciška Bajčeva iz Ljubljane in se potokla po vsem telesu. Desnico si je zlomil pri padcu s koleca 52-letni delavec Janez Hribar iz Gornje Zadobrove. 30-letnega delavca Ivana Musarja iz Sneberja je nekdo z nožem sunil v levo nogo. Levo nogo si je zlomila pri padcu 9-letna hčerka delavke Franja Permetova iz Dobrove. V kuhinji je padla in si zlomila desno nogo 58-letna žena krojačica Franja Ambrožičeva iz Ljubljane. Ponesrečenec se zdravi v Ljubljanski splošni bolnišnici.

* u— Pečnili prašek v odlični predvojniakovnosti izdeluje Žitni laboratorij.

* u— Za desinfekcijo ust in erva dobite v vsaki lekarni FORMICOT PASTILE!

Na ljubljanskem živilskem trgu

Gospodinje zdaj ne morejo pričakovati na trgu nič posebnega; tud zaradi bližajočih se božičnih praznikov zdaj se ni nič več blaga. Prav tako se ni mogoče prositi, ali ga bo kaj več prihodnji teden. Z dovolj smo na lahk, da je vreme ostalo doslej praznoljubno, tako da je naprodaj vsaj nekaj pozne povrtine.

Gospodinje ne računajo več s tem, da bodo lahko kupovale kakšne posebne priboljške na trgu. Zadovoljne bi bile, če bi bil trg založen boljše vsaj z zelenjavo in z nekaterimi vrstami povrtine, ki je zadnje čase primanjkuje, ker jo pridelovalci prodajo doma neposredno svojim odjemcem. Tako bi s kupovalke želele na trgu več pese, rumene kolerabe, pa tudi ohrovtu, endivje in sploh pridelkov, ki so shranjeni v kletih.

Razumljivo je, da n. bilo mnogo blaga, saj je sred tedna vselej manj, kakor ob sobotah. Med zelenjavo je bilo, naprodaj največ motovilca in peteršilja, ki ga je dovolj za vse kupovke. Ne primanjkuje tudi pora. Prodajalke lahko prodajo blago vseh vrst in jim ga

ni treba voziti razaj domov. Včeraj je bila večina blaga na zelenjadem trgu razprodana že do devetih ur. Polej se go gospodinje mudile le še pri zeljarjih. Zelja in repe je na trgu vsak dan dovolj, čeprav se morajo številne kupovalke zvrstiti v krajših ali daljših vrstah.

Branjevec so po večini založen skoraj s samo čebulo. Posamezni pa imajo tudi precej lovčevega listja, česna in nekaj domače zelenjave.

Kljub vsemu se na trgu pozna vpliv bližajočih se praznikov. V soboto ni bilo napredaj perutnine, včeraj pa smo lahko že zopet govorili o kupniškem življenju na perutniskem trgu, ker je tembolj pomembno po uvedbi maksimalnih cen za perutnino. Sicer perutnina ni bilo mnogo, a smemo vsaj upati, da bo naprodaj tudi posledje, čeprav v manjših količinah. Prav tako je bilo, naprodaj nekaj kuncev. Opazili smo tudi nekaj buder, kakor reči imenujejo morke prašičke. Gob n. bilo naprodaj, čeprav razmnožuje zdaj se rastejo.

Z Gorenjskega

Poklicne tokme na Gorenjskem. »Kärntner Zeitung« poroča, da je poklicno to movanje na Gorenjskem a mlada gore jidih krajev znatno olajšano s tem, da se tokme lahko vsrjo poleg nemškega tudi v slovenskem jeziku. S tem je slovenskim otrokom gorenjskih krajev onoglašena udeležba pri tekmovalstvu. Vsi, ki želijo konkurirati pri poklicnih tokmah, se lahko javijo pri pristojni oblasti v Kranju, v Radoljici ali pa v Kamniku.

Božična razstava v Domžalah. V okviru akcije, ki predvideva izdajanje igrar za otroke nemških vojakov, so se tudi letos izkazali dečki in dečice domžalske šole, ki so zadnje tedne rezljali in sestavljali primerne igrarke. Igrarke so sedaj zbrali in pokazalo se je, da so domžalski otroci ali prav lep prispevek za božična darila. Igrarke so razstavili na posebni razstavi, ktero je otvoril šolski svetnik Stonner v navzočnosti učiteljev in povabljenih gostov. Za otroke stalnograjskih robcov je domžalska deca izgotovila 735 različnih igrar, ki prikazujejo tipe raznih letni, mo ele za lad e, vlakle, kolodvoze, predore, o l p n i o o. d i a i n ž i v a l i . V s e t o d e l o j e v o l l i s t r o k o v n i učitelj Oberbauer, ki p u č u j e r i s a n j e t e r i z d e l o v a n j e o b t i h p r e m e t o v .

Smr. Franciške Medvedove v Celovcu. Nedavno so morali prepeljati 55letno Franciško Medvedovo iz Smartna v celovško umolnicio. Melveova je iz obupa nad izgubo sina hodila nekaj časa okrog sinu potirala in slednjega se ji je obračilo um. Sedaj poročajo iz Celovca, da je Medvedova v celovški umolnicio umrla. Počojalca je bila žena sodarja in posestnica ter zapuščala devet otrok.

Predavanje o Korški v Celovcu. V Domu za ljudsko kulturo v Celovcu je predaval v sredo 15. decembra dr. Karel Dlenklage o Korški, ki je že 1200 let obsega ležala nemškega Raha. Predavanje so spremljali sklopični silke.

Tudi letos bodo prodajali smrečice za božična drevesca. »Kärntner Zeitung« poroča, da se goščadski študenti za pr. tujo obit v celovškem okrožju v sporazumu z nadrejenjo upravo teh k a j e v p o s r e d n o zagotoviti primerno število smrečic, ki bodo v podobi božičnih lreves krasile korške domove za božič. Smrečice se b o p r o d a j a l e p o o b i s t v e n o d o l o č e n i h c e n a h .

Spodnje štajersko

Nesreča mariohorske krojačice. 52letna mariohorska krojačica Ana Migličeva je tako nesrečno padla, da si je zlomila desno nogo na več mestih. Oddali so jo v mariohorsko bolnišnico.

Tatinska poštarica. 26letna bivša poštarica Stefanija Repoveševa iz Zagorja ob Savi je letos poleti na pošti v Zagorju izmaknila omot ter si ga prisvojila. Preiskava je dognala, da je izvršila še več drugih tatvin, med drugim si je prisvojila zlato nalivno pero neke tovaršice v uradu, itd. Sodišče v Trbovljah je zaradi navedenih prestopkov obsodilo Repovešo na leto dni ječe.

Iz Trsta

Oddaja koruze. Prefekt tržaške pokrajine je izdal odredbo, po kateri morajo pridelovalci koruze oddati zbirališčem predpisane količine koruze. Rok je postavljen do 20. decembra.

Razdeljevanje sira. Dne 9. decembra so pričeli z razdeljevanjem sira za občne Trst, Tržič, Milje in Gratež. Na vsako osebo pride 130 gramov.

Božične šolske počitnice v Trstu. Šolske oblasti v Trstu so odločile, da bodo tri ale letošnje božične počitnice vključno od 23. decembra do 8. januarja 1944.

Smrt v 106. letu starosti. V Polju je umrla te dni v 106. letu svoje dobe M. rja Salamon. Še teden dni pred smrtjo je bila pokojnica duševno popolnoma čila. Šalamunova je rodila 14 sinov, od katerih so štirje še pri življenju.

Umetninska razstava. V prostorih umetnostne galerije Michelazzi v ulici Sv. Nikolaja je bila otvorjena razstava italijanskega slikarstva 19. stoletja. Nezgode. 41letnemu glavcu Ivanu Jugovcu je priletel med delom v tržaškem pristanšču v levo oko drobec kamna, ki mu je ranil oko. 35letna Natalija Benedičti je padla po stopnicah in si zlomila levo nogo. 38letni zidar Jordan Cuzi iz ulice Gula je padel v miramarski okolici z zidarskega odra in se poškodoval po rokah in nohah. 20letno Rizo Erizez je povozil avto. Ponesrečenka ima poškodbe po vsem telesu. Na Dalmatinskem trgu v Trstu je prišel pod avto 48letni Mihal Miranbela. Ima poškodbe na desnem kolenu. 60letni Mario Busolini se je hotel ohesiti na tramvaj, ki vrzi k Sv. Ivanu. Pri tem je padel in se pobli po glavi. Ponesrečenje so prepeljali v tržaško bolnišnico.

Huda nesreča v Dreherjev pivovarni. V tržaški pivovarni Dreher se je primerlj huda nesreča. V tvojih pivovarni je nastala eksplozija, ki je povzročila zra-no škodo na napravah notetj ter ubila enega delavca, 5 jih na ranila.

Ze za 10 lir

lahko dobe naročniki »Jutra« »Slovenskega na rada ali »Domovine« vsak mesec odlični roman v obsegu 250 do 350 strani če se naroče na knjižno zbirko »Dobre knjige«. Za vezane in na boljšem papirju tiskane zvezde je naročnina 20 lir na mesec, torej za eno knjigo.

Beležnica

KOLEDAR

Četrtek, 16. decembra: Adela, Albina.

DANASNJE PRIREDITVE
Kino Matica: Ženske so boljše diplomate.

Kino Sloga: Želim si ljubezni.

Kino Union: Ob meji.

DEŽURNE LEKARNE
Danes: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9. Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

ZATVIRITVENO
je strogo obvezna od 17. do 6.30.

Literarni večer najmlajših

V soboto, 18. m. ob peti popoldni, bo v Franciskanski dvorani v Korist Zimske pomoči literarni večer najmlajših. Nastopil bodo sami mladi literatje, ki so doslej objavljali svoja dela v raznih dijakih in drugih revijah in časniki. Tako bo bral svojo lirko Sanko Bračič, ki je že vstopil v sotrudniški krog »Doma in sveta«. V zadnjih dveh zbornikih je ta ugledna literarno-umetniška revija objavila štiri Bračičeve pesmi, ki so vzbudile pozornost vseh prijateljev slovenske lirike. Ljanko Urbančič se poleg svojega publicističnega dela oglaš s črticami, k kažejo tudi v prozi obliki njegovo lirčno čutenje in napovedujejo razvoj zanimiv in p s a t e l j e k o s o b n o t i . M a n j z n a n i s o v š i r i j a v n o s t i N i k o l a j J e l o c i n i k , P a v l e O b l a k i n M a r j a n G o r j u p , z a t o b o o b i s t v o p r a v n a t e m v e č e r u m o g l o s p o z n a t i n j i h o v t a l e n t i n d o s e d a n j e u s p e h e n j i h o v e g a p e s n i s k e g a r a z v o j a . T e j p e t o r i l i t e r a t o r , k i z a s t o p a j o n a š o n a j m l a j š i h , p e s n i k o g e n e r a c i j o i n k a t e r i h t v o r b a z o r v n a j o d l o d i l n e j d o b i s l o v e n s k e i n e u r o p s k e z g o d o v i n e , s e b o p r i d r u ž i l a v i o l n i k a J k a S t a n i l č e v a , v e l i k a n a d a v n a e m g l a s b e m n a r a s t a j u , z n a n a p o i z r e d n o u s p e h n i h n a s t o p i h n a r a z n i h p r e j n j i h p r i r e d i t v a h . N j e n a v o i n a b o n e d o v m n o p o ž i v l a t a z n a c i l n i n z a n i m i v l i t e r a m i v e č e r .

Vsekakor je treba pohvaliti izpodbudo naših najmlajših literatov, da prispevajo svoj delež k tako veljemu in plemenitumu namenu, kakor je Zimska pomoč. Naj bi bil zgled tudi drugim! Občinstvu pa toplo priporočamo, da z obilnim obiskom nagradi njihovo hvale vredno prizadevanje.

V nedeljo 19. decembra ob 10.30 bo v Drami proslava 25letnice smrti Ivana Cankarja. Spored bo obsegal spominski govor (bere prof. France Vodnik) in čitane odlomkov iz Cankarjevih del: Podoba iz sanj, Lepa Vida, Kurent, Grešnik Lennart, Moje življenje (brali bodo Šaričeva, Jan, Miloj Skrbinski in Debevec).

Po daljšem odmoru, prvič v letošnji sezoni se ponovi v nedeljo ob 16 Stridbergova drama »NEVESTA S KRONO«.

Četrtek, 16. dec., ob 16: »Cvrček za petje«, Red Prvi.

Petek, 17. dec.: Zaprt.

Sobota, 18. dec., ob 16: Normanski junaki, Red Sobota.

Nedelja, 19. dec., ob 30: Proslava 25letnice smrti Ivana Cankarja. — Ob 16: Nevesta s krono, Izven. Cene od 22 lir navzdol

Železnice in mostovi na tekočem traku

Beograjski savski most se je ob razstrelitvi sesul na monitor in potegnil s seboj na dno ladjo z vs o posadko

V »Neues Wiener Tagblatt« podaja vojni poročevalec Franz Riedl naslednjo sliko o delih, ki jih je izvršila Todtova organizacija v Srbiji:

Todtova organizacija, katere oddelki na jugovzhodu razvijajo zelo mnogostoransko delovanje, je, deloma s soobnavljanjem železniških pionirjev in srbskih državnih železničarjev, sprejela v delo številne prometne zgradbe, ki so same na sebi spodbudne, da pomembno prispevajo k storitvi srbskih državnih železnic. Varnostne gradnje, potrebne v vojni dobi za zaščito prometnih poti, so bile izvršene z drugimi močmi in jih lanes lahko videti vsepovsod, kajti spominjajo zelo romantično na srednjeveške obrambne stolpe, ki soje povsod ob železniških progah ter na vseh pomembnih točkah. Prav to je tudi uspešilo Todtovo organizacijo, da se je lahko posvetila zgolj zgradbam, ki so važne za promet.

Ko je bila balkanska vojna pri kraju, so železniški pionirji in delavci Todtovo organizacije bliskovito popravili železniško omrežje in ceste v jugovzhodni Evropi, v kolikor so bile te zveze razlepane in potrebne popravila. Bilo je treba najprej očistiti ruševine in odstraniti različne zgradbe. To je bila prva etapa te delovne. Potem so prišli na vrsto mostovi, ki so bili tudi smotrna izgradnja ob obstoječih železniških napravah. Kot tretja točka programa so se začeli izvajati razstrelitve železniških naprav, s čimer so se pripravili še nove gradnje. Kakor so se ceste na jugovzhodu prilagajale časovnim zahtevam, tako je bilo tudi z železnicami. V Beogradu samem, kjer so odločne naprave niso več zadostne, in na vseh prigrh, ki gredo iz Beograda v razne konje Srbije, je Todtova organizacija takoj zasavila svoje sile, začela izvrševati program ter ga na mnogih mestih tudi končala. Delo spada iz izvršena dela med naročila, ki so morala biti ustrezna do določene terminu, deloma na gre pri tem da se nadre, katere bo treba izvršiti v bližnjem času. Pri vsem tem vodi oddelke Todtovo organizacije geslo: Hitro delati in izbornu napraviti.

Pri tozadevnih delih v Beogradu so se pojavile v začetku nekatere ovire. Bilo je treba pokazati, kako se da na majhnem prostoru čim več storiti. Treba je bilo vzeti v poštev vse naprave, ki so bile na mestu ter izvršiti potrebne spremembe s čim manjšim številom delovnih sil. Pri vsem tem je bilo treba upoštevati staro beograjsko trdnjavo že iz časa do zaščite starih spomenikov. Pri gradnji mostov v Beogradu se je pokazalo, da sone čeli v svetovni vojni razlepanega železnega mostu na nekem monitorju, ki se je pogreznil prav na tistem mestu. Nekdanji železniški most je bil naslonjen na ostanke in razbitine starega železa, ki je ležalo krčim pod vodo. Vso to množino železa v volji je bilo treba pred obnovitvijo mostu že zaradi rečne plovice odstraniti. Odstreljavna dela so prinesla na dan 5000 ton starega železa, ki pa je terjalo precej dela. Beograjski savski most je bil skupno z mostom čez Drnavo od nekoga mojstva jugoslovanske vojske razstreljen, ne da bi

Studenec treznosti

V Montigny-les-Cornilleux nedaleč od Pariza imajo studenec, čigar čudodelna moč obstoji v tem, da postane vsakdo, ki se napje vode iz njega, sovražnik vina in se nikoli več ne sprizgani z alkoholom. Ta čudodelni vrelec so odkrili pred 23 leti.

Neki prebivalec tega kraja z imenom Clairon je poln na dan 5 litrov rdečega vina ter zraven se 15 do 20 aperitivov. Nekoč ne pa se je vračal iz gostilne domov precej vpijen. Padel je v studenec, kjer je obležal za nekaj ur. Dogodek je moza temeljito ohladil in ko se je Clairon naslednji dan doma osvestil, je napravil zaoblubo, da ne bo nikoli več pokusil vina in alkohola sploh.

Na ženske tega kraja je napravila močveža zaobluba takšen vtis, da so jele posiljati se svoje moče k studencu z naročilom, naj se tudi oni n' pijejo vode iz čudodelnega vreca, da se jim bo vino uprilo. Tako se je začelo k studencu v Montigny-les-Cornilleux romanje iz vseh krajev, od blizu in daleč. Nešteto je bilo radovednežev, ki so želeli spoznati čudodelno moč tega vreca in kmalu so se našli ljudje, ki so odšli in prodajali vodo iz studenca za zdravljenje vinskih bratcev. Naval na čudodelni studenec je postal časoma tako velik, da je moral domače županstvo tujcem prepovedati odhajanje vode v steklenicah ali drugih posodah. Kdor se hoče odvaditi vina, mora torej priti sam k studencu ter piti iz njega. Pravijo, da ima ta način zdravljenja prav dober uspeh, občasno pa donosa tврstni tujski promet prav lepe dohodeke.

Geneveve Fox:

DEKLE Z MEJE

A tetka Lidija se je razveselila: »Dete, prava tolažba si mojim očem!« Burno je ovila iz belu s čvrstim rokami. »Saj tako ni več žive duše k nam, ne v prozajalno ne v izbo. In če že kdo ne v naglici stopi noter — kaj meniš kaj pravi? To, kar bi jaz tudi lahko rekla: »Ne veste nič novega, gospa Parkerjeva?« Samo eden naj mi se prde s to molitvico, pa mu jo bogme primazem okrog ušes!«

»Če si taka, kar za mano zveni, tetka Lidija.«

»Ali, Bela!«

Kuhinja, dobra kuhinja tetke Lidije ti sto popoldne ni dila po redilnih tvarsih. Ognjček na peči je bil mašen in nekezen, kakor da bi sam čutil svojo jalovost. Le kratek pogled je vrgla Izabela po njem, a tetka jo je vendarle razumela:

»Oh, niti s troščkom ngverjevega kruha ti ne moreš potresti uboga Bela. Si moreš zamisliti kak takega? Ves teden ga ni nihče zahteval! Odkar je Amos z doma vobče se nisem prodala za tri šlinge baga. Moških povsed manjka (to smeš, cer sam povešat: kadar jih ni) Kdo pa je še tu? Dedek Bruseh in ta se drži kakor bi komaj čakal, da ga pokopljejo. To ti je edini možki v vsem okolišu.«

bilo poprej izlano svarilo. Na ta način je bilo ubitih več sto ljudi, ki so se v trenutku razstrelitve mudili na mostu. Naključje je hotelo, da je prav tedaj vozil monitor, poln mostva, pod savskim mostom, zaradi česar je treščil lok mostu nanje ter je potegnil s seboj na dno ladjo z vso posadko in vsem kar se je vozilo čez Savo. Ko so vode upadle ter so bili delavci zaposleni z dviganjem mostnih ostankov, so odkrili na poveljniškem mostiču potopljeno monitorja mrljica, ki je bil tam vkleščen med železe ter ga je vodni tok neprestano zanašal sem in tja. Bila je podobna, kakor da se giblje v vodi in pogled na ta prizor res ni bil prijeten.

To la Todtova organizacija si ni dajala treba svoje sile povsod tam, kjer je bilo treba izvršiti večja ali manjša dela za izboljšanje srbskega prometnega omrežja. Pri teh delih so Nemcem povsod pomagali železniški pionirji ter pripadniki srbske delovne službe, nadalje nekaj poljetij, ki je delovalo v okvirju Todtovo organizacije ter tudi lokalni italijanski delavci. Bilo je treba izvršiti najrazličnejša dela. Ponekod je bilo treba postaviti dvojne tire, drugod zopet ojačiti ali razširiti mostove ali zgraiti nove prehode, dvigniti nasip ter ga vsposobiti za močnejše lokomotive itd. itd. Treba je bilo torej izvršiti najrazličnejša dela na rampah za prekladanje tovorov, na kolodvorih, ponekod pa je bilo treba zgraiti popolnoma nove postaje in ceste do njih. Ni se moglo načuditi, kaj vse in koliko vsega se je tukaj železnicam

Vzajemna pomoč po letalskih napadih

Ze v mirnih časih, ko še nihče ni slutil, da se bliža sedanja vojna, so imeli v Nemčiji ustanovo, ki je pokazala vso svojo veliko uporabnost še le v stiski; sedanjih časov. Ustanova se je imenovala »Bavarska pomoč«. Kakor nešteto drugih ustanov, je tudi ta institucija izšla iz vrst narodno socialistične stranke in brez nje ni bilo nobenega strankarskega zborovanja, nobenega pohoda, z eno besedo nobene večje prireditve. Pomoč je bila nekakšen motoriziran vlak, ki mu je bila poverjena skrb za oskrbo, zlasti pa prenočišče in prehrano velikih ljudskih množic.

V mirnem času so se okorščali z delovanjem te ustanove predvsem pripadniki stranke, ki so hodili iz kraja v kraj počevati ljudstvo. Že takrat se je »Bavarska pomoč« odlikovala po svojem točnem poslovanju. Postavljala je šotore za prenočišča, skrbela, da je dobi vsak udeleženec strankarskih prireditev streho in ležišče pa tudi hrano v kraju, kamor je prišel. Največjo pozornost so zbujele velike kuhinje, ki so prevažale hrano v ogromnih kotlih od taborišča do taborišča, da so se lahko vsi nastilili.

Vojna je seveda zahtevala spremembo te mirnodobske organizacije v marsikaterem pogledu. Ustanova se je tehnično prilagodila novim razmeram in modernizirala. Opremljena z novim orodjem in novimi iznajdbami se je vključila v veliko socialno delo za nemški narod med vojno. Če lahko rečemo, da so se razmere se izboljšale, lahko trdimo to posebej glede hitrosti poslovanja in glede kakovosti hrane. »Bavarska pomoč« deluje danes v prvi vrsti tam, kjer je treba nuditi pomoč ljudstvu zaradi terorističnih napadov iz zraka.

Boji ob Sangru

»Münchener Neueste Nachrichten« od 3. decembra pišejo:

V redkih sovražnih poobilih o novono vzplamtih bojih v južni Italiji se vedno na novo omenja ime reke Sangro, ki teče v bližini Trigna ter se izliva v isti smrti iz Apeninskih gor v Jadransko morje. Napadajoči Angličani in Američani imajo več nego dovolj vzroka, da ime reke Sangro čisto navažajo. Od premaganja te ovire so si namreč še nelavno obetali dokončnega preokreta v vojnem položaju na ozemlju južne Italije, namreč razganjanje nemške fronte na italijanskih tleh od vzhodne smeri, s čemur bi se odprla za angloameriške topove pot proti Rimu. Kar se ni posrečilo na zapadnem nabrežju in kar se v planinskem svetu sploh ne more posrečiti, to bi angloameričani sedaj radi dosegli ob takrasični obali.

Klor hoče razumeti takisto napad in obrambo, si mora biti predvsem na jasnem o položaju, na katerem se razvijajo operacije. Odločilni posegi so možni s mo v dle obrežja. Zapadna obala, ki ima boljše gradene ceste, bi bila glede na te ena najbolj pravnaša za takšne podvige, vendar se pa nasprotnik nevoljno zaveda, da bi močna nemška obramba tamkaj zahtevala preveč žrtve. Planinske postojanke je mogoče dr-

ter človek niti ne more verjeti, kaj vse se je napravilo, če tega ne vidi na lastne oči. Šele, ko stojiš na ozemlju ter vidiš gradbenega vojo v načrtom v roki in se pričšaš, kaj vse se bo v par tednih na tem mestu napravilo — šele potem verjameš v silo in moč dela, ki rase iz tal.

Mogoče so na ozemlju, kjer stoji sedaj že nove naprave, se v minulem poletju uspevale danje in kumare na polju. Nena doma je prikoralo na tisto nivo tiseč mož, ki je preoblikovalo površino tako, da je bila v novembru tam postajna zgradba z vsemi potrebnimi napravami pod streho. Pri vsem tem velja pomisliti, da je treba oskrbovati pripadnike Todtovo organizacije z vsemi potrebščinami za vsakdanje življenje. Preložiti kakih 20.000 m² zemlje ter jo porabiti smotrno, ni malenkostna stvar. To la takšnega dela je Todtova organizacija že temeljito vajena. Vsak prime za delo tam, kjer je treba, delavec podaja roko rokoledcu, rokoledcu pa profesionalistu in tako gre delo urno od rok. Kmalu je zgrajena kuhinja za lokomotive, zraven spadajo tehnika delavnica, likopani vodnjak, pripravljen rezervoar za gorivo, izgotovljena rampa, postavljene tračnice itl. V par urah je načrt na terenu z ogledom vred končan, vsak referent potoži vrhovnemu inženjerju svoje želje in v nekaj tednih je napravljeno vse, kar je stalo v načrtu. Čim je takšno delo končano, odrine oddelke Todtovo organizacije naprej, k novi postojanki in tam prav tako hitro in natančno izvrši svoje delo, kakor na prejšnji.

Medtem ko se iz stanovanj pregnani ljudje zbirajo na posebnih zbirališčih, se na določenem mestu ustavi tudi kuhinja. Pod kotli zakurijo ognje in kmalu začne pomozno osobje razdeljevati kavo. Opoldan skuhajo kosilo, ki pokrepa na tisoče trudnih ter izmučenih. Kakor kuha gospodinja hrano za člane svoje družine, tako skrbi »Bavarska pomoč« za vse tiste, ki so zaradi napadov ostali brez stanovanja, obleke in hrane.

Vsi, ki so bili deležni dejanske podpore te ustanove, ne morejo prehaliti njene poslovanja. Jedi, pripravljene v kuhinjah »Bavarske pomoči« so izborne, pa najsi bo to fižolova juha ali enolončna jed iz mesa, zelenjave in rezancev. Za kuhanje se porabi le najpotrebnejši čas. Treba je namreč kotle vedno iznova rapolniti, kajti množice kakaj na hrano ter jih nihče ne sme mučiti z napenjanjem že itak zrahljanih živcev. Kjer je mogoče, kuhajo z elektriko, drugi pa s premočom. Nekatere kuhinje so tako urejene, da kuhajo kar med prevozom. Če tak kuhinjski oddelak odrine zjutraj iz svojega kraja na pomoč prizadetemu mestu, priprae opolne na cilj s polnimi kotli pripravljene tople hrane.

Dan za dnevom, noč za nočjo so človekoljubni člani »Bavarske pomoči« na nogah in pri delu, da podpro svojega bližnjega. In vsi se zavedajo, da niso le v službi svojega bližnjega, ampak tudi v službi domovine, kateri je treba v teh časih posvetiti vse svoje sile. Treba je prebivalcem prizadetih mest pomagati s fizičnim okrepitjem, da lažje prenesajo duševne obremenitve, s katerimi ta vojna pri nikomur ne šteti.

Žrti z razmeroma šibkimi sili. Prav to je bil razlog, da so se Angloameričani politili napada na vzhodni obali v naib, da so jim bo zapovrstjo posejlo produkti v doline reke Trigno, Sangro in Pescara. Nemška obramba je vse to v naprej vilela in je na vsi h potrebnih odsekih zagotovila varno obrambo, ki je imela nalogo, da se pri močnejših sovražnih napadih umaknejo iz osreda in nekoliko nazaj na glavno bojišče. V teku teh operacij se je sovražnik posrečel lo, da je na dveh mestih preokračil reko Sangro ter dosegel zvezo med obema mostiščema. To pa seveda ne pomeni, da bi se bil posrečil vlor v glavne nemške postojane, ki »žijo onastan reke v čisto dostopnem položaju. Obramba ima na tem bojišču seveda dovolj vzroka, da ozemlje izrabi v svoj prid Angloameričani operirajo z oklopniki ter morejo iskati pomenih h prometnih zvez ter skušajo na ugodnejšem terenu izsiliti odločitev. V zvezi s tem so Angloameričani oznanili, da je njihov poglavitni cilj v teh dosedanjih operacijah dosega česa, ki drž iz Pescara proti Rimu. Nobenega dvoma ni, da naznačuje ta čista tudi cilj, ki bi ga sovražnik rad čimprej dosegel.

V zvezi z dogodki na imenovanem odseku se še nekaj tednov bližijo iz sovražnega ta-

22 poglavje

Po bitki

Izabeli je bil mir v kuhinji skoraj neznošen. Družinice je molče sedela pri večerji. Moreče razpoloženje velikih se je bilo polestilo celo Poljeje in malega Johna. Materne oči so bile mračne. Mir je tudi ona mislila na to, da je bil teden dni, odkar je bil prišel Joe Bartlett z rglasom generala Provosta? Da mra bti prva bitka zdaj že dobolevana? Se je namarava prapravila, ali je oče še živ in zdrav? Izabela je bila skoraj prepričana, da se mati ukvarja s takimi mislimi. Kako ble da je bil? Strma črta se je ji dobila vsak dan globlje v čelo, in kolobari okrog nje nih oč so bili vsako jutro temnejši. Mnunoč je bila hodila sem ter tja, kar naprej sem ter tja po kuhinji in veži, ko so vsi drugi že davno spali.

Izabela je tako trdno upela, da bo oče še pred koncem dneva prijahal na Dollyjo po gricu navkreber. Mislija, da pride vsaj k večerji, ako ne prej. Pričakujoči izraz, ki ga je imelo njeno lice se zjutraj, je bil povsem izginil. Zunaj se je stemnilo. Črčki so spet zaganjali svoje živahno cvrčanje. Oh, mar bi bili tiho...

»Čujte!« je zaklicala mati. Negibno so sedeli v veki na uho. Mala dva sta držala žlici na pol poti pred ustnicami. Prav zares, nekdo je jezdil po gricu navkreber. Pa ne da bi bila kopita, ki so pekotala po cesti, res Dollyjina? Ne,

bora kritike, ki napadajo vojaško vodstvo v Italiji, z očitkom, da ni nobenih vojaških uspehov nazvile temu, da imajo napadatelci na razpolago mnogo večje sile kakor nemška obramba. In res je nemško vojaško vodstvo izjavila na tem sektorju takšen način obrambe, ki pomeni največkomolčnejši sistem štednje sil v vseh oziirih. Posebno rezervo so na ta način popolnoma za. a. ovrne. Anglični priznavajo, da imajo v teh borbah visoke izgube, toda skušajo ov. eči pomen lastnih izgub s trditvijo, da so izgube na nasprotni strani še večje. Neko angliško radijsko poročilo označuje sedanje boje ob Sangru kot najbolj krvavo bitko. ki se je vršila kdajkoli v zgodovini na italijanskih

tih. Anglični vojni poročevalci slikajo zlasti teranake težave, kjer imajo čete Montgomeryja vse prej nego zaviljiv položaj ter se lahko prinejo kvečjemu kakšen kilometer naprej. Večino iznova se dogaja, da obični angliška vojska z materialom vred v blatu. Kri in močvirje, veli neko poročilo, sta najbolj karakteristični značiji te bitke. Vse to obuja v angliški javnosti slabe spomine na težave borbe v jakih pri Paschenelu in od Sommi v minuli svetovni vojni. Poročevalci pripominjajo, da se britanski stratega od 1. 1916-17 niso naučili kaj prida novega, kajti borbe ob Sangru se vršijo na isti način, kakor nekdanja bitka ob Sommi.

Roman maharadževega zakona

Marsikdo se še spominja ilustriranih listov izza predvojnega časa, ki so objavljali slike tedaj imenitnih osebnosti iz mednarodnega sveta. Med temi slikami je bilo čisto vedeti sliko maharadže Age Kana. Po pokolenju je Age Kan indijski kaez. O njegovem bogastvu so pripovedovali pravilice, podobne bajkam iz Tisoč in ene noči.

Tudi na evropskih dirkalniš h je bil Age Kan znan pojav. Izpod čela so se mu svetilale temne oči, ki so izžarjevale nenavadno sij, trepalnice pa so mu zastarali na oči iz roženine. Na glavi je nosil maharadža obilnat cilindar sive barve. Višek popularnosti je dosegel ta mož 1. 1929, ko se je po vsem širnem svetu raznesla vest, da se je v južno francoskem mestecu Aix-les-Bains oženil z mlado Francozinja. Senzacija je bila tem večja, ker je bila mlada žena Age Kana — tretja po vrsti njegovih zakonskih družic — hči skromnega hotelirja v francoskem kopaliskem mestecu.

Prva žena Age Kana je bila indijskega porekla in se je od nje dal ločiti. Potem je

sklenil novi zakon in je vzel za ženo neko italijansko princeso, ki mu je umrla. Po poročnem obredu v Aix-les-Bains je Age Kan sel na dolgo potovanje po svetu. Ustavil se je skoro v vsaki evropski prestolnici. Še bolj rego maharadža sam je na tem potovanju zbujaal pozornost njegova mlada žena vitke in visoke postave, ki je nastopala kakor nekakšna nekronana kraljica. Pozneje se je senzacija zaradi tega zakona po svetu podelila. Age Kan je postal lastnik dirkalnih konj in se je v tej zvezi govorilo o njem skoro več kakor o njegovi mladi ženi.

Ko je izbruhnila sedanja vojna, se je Age Kan preselil iz Francije v nevtralnó švicco, kjer je živel popolnoma zasebno življenje. Kakor strela z jasnega pa se je nedavno razvedel, da se je dal sedaj 66letni indijski knez ločiti od svoje 30 let mlajše soproge. Ločitev je izreklo civilno sodišče v Ženevi, ki je prisodilo 11letnega sina iz tega zakona Age Kana na podlagi tradicije svojemu očetu.

Aga Kan mit seiner Braut — Aga Kan s svojo nevesto

KRIŽANKA

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. nebesni pojav, 3. Zupančeva pesnitev, 6. določene barve, 8. krajevni prislov, 10. del telesa, 12. stenska obloga, 14. igralna karta, 15. plačla, 17. ričevno žganje, 19. potreščina pri postavljanju jasilc, 21. številu, 22. nadležna žuželka, 24. vrsta sladkorja, 26. pesem, 28. turški sultan, 30. časovni prislov, 32. predloč, 33. zapoved, 35. enota evropske valute, 37. ime slovenske filmske igralka, 39. otok v Jadranskem morju, 40.

1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36
37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48
49	50	51	52	53	54

usihajoče, umirajoče, propadajoče, 42. drag kamen, 45. podredni veznik, 46. črta kočnica, 48. letopis, 50. ploskovna mera, 51. možko ime.

Napišeno: 1. pritok Drave, 2. otok v Jadranskem morju, 3. podredni veznik, 4. priprava, predgovor, 5. grška boginja, 7. otok v Sundskem otočju, 9. država v USA, 11. bodeča rastlina, 13. ena izmed prvih besed, ki se jih nauči vsak otrok, 16. zemeljska obrambna naprava, 18. padavina, 20. pristanišče v Arabiji, 21. neradodaren, 23. nevstin ponos, 25. kraj v severni Španiji, znan iz državljanske vojne, 27. ločilo, 29. racinirano živilo, 31. zavetišče, pribežališče, 34. prave sploh ni mogoče več dobiti, 36. zločin, 38. veznik, 39. mesto v Sremu, 41. gorčično, vnama, 43. prilegana agramna banka, 45. letovišče v Poadižu, 47. označba pa kemično prvino, 49. nikalnica.

Rešitev križanke 12. decembra

Vodoravno: 1. teleskop, 8. bira, 9. lisa, 11. D. K. (Dobra knjiga), 12. bca, 14. za, 15. leska, 16. kr(aj)evi, 18. ote, 19. ha, 20. es, 21. ii, 22. oje, 24. bezoarka.

Napišeno: 1. ti, 2. Ero, 3. la, 4. s, 1, 5. kit, 6. Os(m)j, 7. parada, 8. bedak, 18. hostija, 12. bes, 13. ako, 17. rete, 19. hiša, 22. oo, 23. er.

Štirikrat več vdov kakor vdovcev

Ljudsko štetje iz 1. 1941. na Madžarskem pravi, da ima ta država 14.687.573 prebivalcev, od katerih je 48,5 odstotkov prebivalstva ženskega, 43,9 odstotkov pa zakonskega stanu. Poleg tega je 6,8 odstotkov prebivalstva obvdovalega, 7 odstotkov zakonov pa je ločenih. Statistika kaže še neko posebnost: število vdov je približno štirikrat večje od števila vdovcev. To razlagajo na Madžarskem tako, da se vdovec lahko hitreje oloči za novo poroko nego vdova.

visoko v zrak, da je kar vriskal od navdušenja.

V prvem trenutku ni nihče pomislil na to, da je tudi gospod Bartlett tukaj. »Stopite noter, Joe, ga je povabila gospa Owensova, in jejte z nami.«

Vendar je ostal le tliko časa, da so izpregovorili nekaj besed; misel na njegov lastni dem je bila premočna, da bi se bil maral pomuditi.

Spet so obseli kotel kašo nad ogenj in postavlili na mizo novo skledo. Kako to, da je bila kaša še pred nekaj minutami brez okusa? se je začelo vpraševale Izabela. Zdalj ji je šla imenito v slast.

Plamen sveč je obseval očetu obraz. V tem kratkem času se je bil močno izpremenil. Področnice so mu štele, oči so bile globoko vdrite. Kar star je bil videti — njen oče!

Tisti večer ni v kuhinji nihče ne pletel ne šival ne rezljal. Vsi so napeto poslušali vrniševske se voščaka, ko jim je pravi zgodbo, ki so že ves teden koprneli po nji: poročilo o dogodkih na jezeru in onkraj jezera v Plattburgu. Celo Polly je smela ostati pokonci. Sedela je očetu na kolnih in zaspalo poslušala, ne da bi kaj vprašala. Vsa zadovoljna da ji udarja na uho njegovo dobro znani glas. Jeff je ležal kar le moči blizu gospodarja in vsakikrat, kadar se je oče Owens premaknil na svoem stolu, se je zvesta žval prebujala iz spanja in zaskrbelo, da ne bi spet odšel.

